

ANUL IV
NR. 20-21
1972

REVIST

REVISTA
NOASTRĂ

REVISTA
NOASTRĂ

REVISTA
NOASTRĂ

REVISTA
NOASTRĂ

REVISTA
NOASTRĂ

REVISTA
NOASTRĂ

REVISTA
NOASTRĂ

Revista
Noastră
PUBLICAȚIE ȘCOLARĂ
DE CONȘTIINȚĂ ȘI PROGRES ÎN ÎNVĂȚĂMÎNT

REVISTA
NOASTRĂ

REVISTA
NOASTRĂ

BIBLIOTECA
LICEULUI „UNIREA”
FOCȘANI

REVISTA
NOASTRĂ

ANUL IV
NR. 20-21
1972

„George Călinescu
se află
peste tot
în opera sa”

70 DE ANI
DE LA FONDARE
1912

REVISTĂ

PUBLICAȚIE A ELEVILOR LICEULUI „UNIREA” FOCȘANI

10 ANI
DE LA RELUAREA
TRADIȚIEI - 1972

NOASTRĂ

ANUL XI — NR. 82—83—84 (SERIE NOUĂ)

IANUARIE—MARTIE 1982

REVISTA NOASTRĂ

PUBLICAȚIE A ELEVILOR LICEULUI „UNIREA” DIN FOCȘANI,
FONDATĂ ÎN 1912,
DISTINȘĂ, ÎN CADRUL CONCURSULUI NAȚIONAL
AL PRESEI ȘCOLARE, CU PREMIUL I, ÎN 1978 ȘI ÎN 1981,
ȘI CU „PREMIUL SPECIAL AL JURIULUI
PENTRU CEA MAI BUNĂ REVISTĂ ȘCOLARĂ DIN ȚARĂ”, ÎN 1979

Fondator : prof. Dimitrie PAPADOPOL

Coordonator : prof. Petrache DIMA

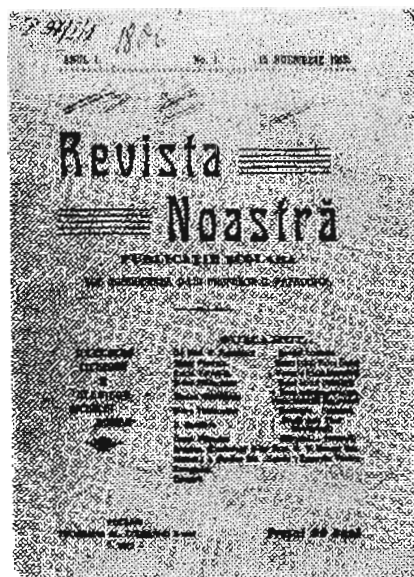
BIBLIOTECA
LICEULUI „UNIREA”
FOCȘANI

C incisprezece noiembrie 1912. De sub teascul Tipografiei Al. Codreanu din Focșani, iese o modestă publicație formată în octavo (în-8), adică un calet de 8 foi, respectiv 16 pagini, cu o copertă foarte simplă, și cu un nume tot atât de simplu: „Revista noastră”, editată de Societatea literară a elevilor Liceului „Unirea”. Președintele societății, profesorul de germană **Dimitrie Papadopol**, preia și conducerea „Revistei noastre”. În 1900, apăruse „Buletinul societății elevilor din cursul superior al Liceului „Unirea” din Focșani”, care n-a impus însă nici un nume.

A doua revistă avea să intre în istoria literaturii române: în paginile ei s-a afirmat **Victor Ion Popa**, în vremea aceea, elev la Liceul internat din Iași. El a debutat în nr. 2, din 1 decembrie 1912, cu poezia *Liniaște*, semnată cu pseudonimul **Gheorghe A. Hamza**. Frațele poetului, prof. univ. **N. I. Popa**, referindu-se la folosirea pseudonimului, îmi spunea că unii dascăli și directori de școli nu admiteau colaborarea elevilor la nici o publicație, fiindcă îi socoteau nepregătiți pentru o treabă atât de serioasă. Și totuși presa școlară românească avea atunci o istorie de aproape opt decenii. Rezultatele dobândite au arătat că

„încălcare” acestor interdicții n-a fost deloc păgubitoare: multe personalități ale culturii și științei românești au trecut proba de foc a spiritului în paginile unor reviste școlarești?”.

În „Cuvânt înainte”, apărut în nr. 1, fondatorul îndemna „întreaga școlărimă să ia parte, cu inima deschisă, la muncă comună împreună cu colegii lor” la realizarea revistei. În acest chip — motiva prof. Papadopol — va fi la îndemina tuturor să aducă la cunoștința colegilor, de oriunde, ceea ce cred și simt, vor sta-

Coperta nr. 1 din 1912

La aniversarea „REVISTEI NOASTRE”

70 de ani de la fondare
și 10 ani de la reluarea
tradiției

de prof. **Petrache DIMA**

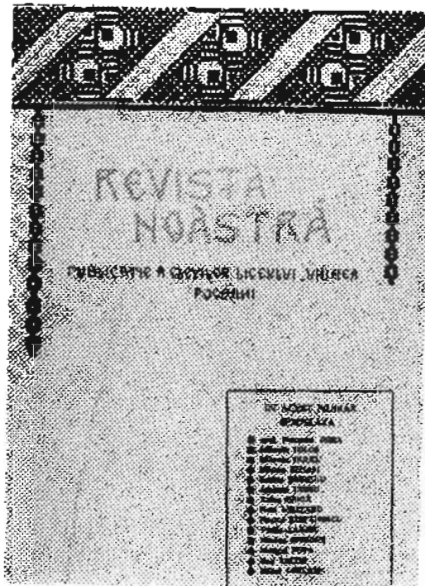
bili între ei o scară a valorilor, se vor deprinde a mîinii condeiiul, iar mai tirziu, pe băncile universităților, se vor recunoaște ca tovarăși de idol”.

În articolul „După un an de muncă”, tipărit în nr. 1-2/1913, sint subliniate eforturile depuse pentru scoaterea cu regularitate a revistei, precum și meritele fondatorului, care între timp fusese transferat la București: „Cine cunoaște greutățile tiparului, cine știe munca grea și chinasă, munca grea și plătitoare care-ți consumă nervii și sleiește

puterile, numai acela poate să-și închipuie ce fel a fost pentru noi D-l Papadopol. Cine alt decît D-lui stătea ceasuri întregi în tipografie, cine supraveghea cu amănunțime ca revista să apară cât mai bine posibil?”

Sub conducerea acestuia, au fost scoase 21 de numere, iar sub cea a prof. dr. **C. Chifu** și a prof. **C.I. Bondescu** — 11. Deci, din prima serie (15 noiembrie 1912 — 15 mai 1914) au apărut 32 de numere.

După cîteva luni de întrerupere, revista reapare, dar cu titlul **Propășirea**.

Coperta nr. 1 din 1972.

(12 numere, între 5 noiembrie 1914 și 1 mai 1916). Această serie îl are în frunte pe V. V. Haneș, un mare orator. „Cînd vorbea la teatrul „Pastia”, toată lumea venea să-l asculte”³⁾

Analizînd seriile vechi, observăm că mai valoroasă a fost a prof. D. Papadopol. Ea se distinge prin varietate tematică, prin grija acordată tinerilor poeți de pretutindeni.

Dintre materialele publicate atunci, menționăm însemnările de călătorie „în Italia”, în care se relatează aspectele culese cu prilejul excursiei; efectuate de un grup de elevi și profesori, pe meleagurile străbunilor, în perioada 16—20 aprilie 1913, articolul „Ceva despre importanța limbii latine”, din care reproducem câteva fragmente edificatoare:

„Trecînd acum de la limba clasică în general, la limba latină în special, și considerînd treptele pe care le pășește învățămîntul acestei limbi din primele

clase și pînă-n ultimele găsim că-n cursul inferior de liceu se insistă mai mult asupra gramaticii și se are în vedere pe lingă pregătirea necesară trecerii în cursul superior și înțuridirea formelor gramaticale românești cu cele latinești; prin aceasta se face, dacă se poate spune, proba învederată și imediată despre originea latină a limbii românești.

Și cum nu ne-ar fi nouă, elevilor, de folos acest învățămînt al limbii latine, cînd el, pe lingă frumuseți neînchipuite, ne dezvăluie fapte de-ale poporului roman, care pot să ne servească ca lecții de virtute cetățenească; și oare nu se mai știe că adevăratul fundament al unei culturi este prin excelență cunoașterea literaturii clasice îndeaproape și aprecierea operelor de artă antice?

Popoarele care n-au nici o legătură cu poporul român, precum e poporul german, de exemplu, s-au grăbit să cultive limba latină, dîndu-i primul loc în învățămîntul lor (...) noi, românii, reprezentanții celei mai strălucite gimți, găsim că trebuie să cunoaștem limba strămoșilor, căci altfel pe nedrept ne-am numi urmași de-ai vechilor romani⁴⁾.

Mai trebuie să arătăm cit de actuale sînt ideile expuse aici? Astăzi, cu o oră pe săptămînă în clasa a VIII-a și numai la liceele de filologie-istorie... „nu se face primăvară...”.

Din nota „Deschiderea Teatrului comunal „Maior G. Pastia” aflăm suma cu care a contribuit cititorul splendidului edificiu: 500 000 lei (bineînțeles — aur), la care s-au adăugat 200 000 lei din fondurile primăriei.

In urma examenului de capacitate, din aprilie 1919, I.M. Rașcu este numit profesor la Focșani, vechi centru de cultură românească. În toamna aceluiași an, se prezintă la Liceul „Uni-

(Cont. în pag. 1 350)

1. Petrache DIMA : Debutul lui V. I. Popa, în „Revista noastră”, anul II, nr. 10-11-12 (serie nouă), aprilie-iunie 1973, pag. 149; V. I. Popa, în „Limbă și literatură” (pentru elevi), nr. 3, 1973, p. 46-47.
2. Tudor OPRIS : Reviste literare ale elevilor (1934-1974), Editura didactică și pedagogică, 1977.
3. Anastasie MAVRODIN : Da, am colaborat și eu la seria de-acum 65 de ani, în „Revista noastră”, anul VI, nr. 40-41-42 (serie nouă), ianuarie-martie 1977, pag. 824.
4. N. Mavrodin : Ceva despre importanța limbii latine, în „Revista noastră”, anul II, nr. 12, 15 noiembrie — 1 decembrie 1913, pp. 27-28.
5. Idem, pag. 13.
6. Anuarul Societății literare „Gr. Alexandrescu” a elevilor de curs superior din Liceul „Unirea”, Focșani, anul școlar 1919-1920, pag. 3.
7. Idem, pag. 13.
8. Fragmentul referitor la Anuarul editat de prof. I. M. Rașcu a apărut în revista Ateneu, nr. 126, iunie 1976.

(Urmare din pag. 1 349)

rea". Exista aici, încă din 1898, o societate a elevilor înființată din inițiativa profesorilor C. Moisil, G. Bogdan-Dulcă, Șt. Graur, C. Giurescu, G. Petrovici și C. I. Lupu. Ea urmărea „să popularizeze cunoștințele de literatură română și literatură generală”⁵⁾.

În perioada primului război mondial, activitatea acestei societăți a fost întreruptă. După cum mărturisește prof. Rașcu, „îndemnul de a reîncheie ședințele societății a venit din partea elevilor din clasa a VIII-a”. Conducerea școlii îl încredințează funcția de președinte al

La aniversarea „REVISTEI NOASTRE”

Societății literare. În această calitate, lansează un înflăcărat îndemn: „Să fim oameni noi pe care timpul de azi îi cere; să fim oameni noi pășind pe calea muncii și a cinstei; să fim în ceea ce privește sufletul pe care-l vrem fmiitor de entuziasm, ca și culele drapelilor noastre biruitoare”. În continuare, citează din *Povăstitorul* lui Gh. Lazăr: „Fie omului este așa ca el întotdeauna să se îndeletnicească cu ceva. Cel lenș nu s-au (s-a) născut ca să vieze și să trăiască, ci să putrezească și să piară încă viețuind”. Vorbitorul cere „ca rindurile marelui dascăl să fie luate ca deviză a societății noastre pentru că în acest semn să învingem.”⁶⁾

In ședința din 14 martie 1919, a fost hotărât, la propunerea președintelui, numele Societății literare: „Gr. Alexandrescu”. Motivînd alegerea, poetul și profesorul Rașcu arăta că „autorul „Fabulelor” a trăit, a iubit, a suferit la Focșani și deși nu prea se simțea în largul său nici în cadrul priveliștilor înconjurătoare (...), nici în societatea focșănea-

nă de atunci, totuși „dacă el nu ne-ar vrut, noi să-l vrem”⁷⁾.

Variatatea tematică și nivelul crescînd al dezbaterilor au generat ideea scoaterii *Anuarului Societății literare „Gr. Alexandrescu a elevilor de curs superlor din Liceul „Unirea” Focșani*, pe care conducătorul îl vedea „ca un bogat repertoriu de cunoștințe, îndrumări, note, păreri, planuri și compoziții”.

Și, într-adevăr, așa a fost.

Lectura celor patru volume apărute în anii 1920, 1921, 1922 și 1923, te fascinează și astăzi. O primă notă distinctivă este grija pentru pregătirea și desfășurarea fiecărei întâlniri, preocupare care merge de la alegerea subiectului și pînă la intervențiile model ale președintelui.

Obiectul discuțiilor l-au constituit opere și scriitori români și străini (în special, francezi). În afara disertațiilor și comunicărilor, se citeau fragmente din lucrările autorilor omagiați, se planuiau și se efectuau excursii: în fruntea recitatorilor, se afla elevul Mihail Steriade, care a debutat în nr. 3 al *Anuarului*, cu articolul *Influența „poeziei vechi” asupra lui Eminescu*. Este consemnată și prima disertație a viitorului mare folclorist, Ion Diaconu: *Cum zugrăvește Caragiale în comediile sale unele aspecte ale societății românești contemporane*. Deosebit de activ era și elevul Virgil Huzum, cărui prof. Rașcu îi tipărește trei poezii: *Pe drumul de munte*, *Căsuța de țară* și *Prohod*, în nr. 4. Intenția prof. Rașcu nu a fost de a forma oratori, ci oameni harnici și culti, capabili să aleagă și să comenteze o carte, gata oricînd să se exprime natural, concis, corect și nuanțat: Așa se explică discutarea pe toate fețele a comunicărilor prezentate de elevii săi: nu erau trecute cu vederea agramatismele, informarea insuficientă, expunerea haotică, glasul șters și monoton, dar nici calitățile. Profesorul știa să imbine dojana cu îmbărbătarea, iar prin întreaga lui personalitate era el însuși un strălucit model venerat și astăzi de cei care l-au avut dascăl.

La 24 iunie 1923, Societatea literară „Gr. Alexandrescu” a sărbătorit un sfert de veac de la înființarea ei. Evenimentul a fost marcat printr-o sesiune specială, la care au luat parte elevii, corpul profesoral și foști membri ai Societății. Cu acest prilej, în holul liceului a fost dezvelită o placă, iar savantul și poetul Ovid Densusianu a rostit, în sala Teatrului comunal „Major G. Pastia” din Focșani, Conferința între literatură și viață.

După scurt timp, I.M. Rașcu își făcuse rămas bun de la elevii și colegii săi. Se

stabilește în Capitală, unde încetează din viață la 5 decembrie 1971.

Societatea literară „Gr. Alexandrescu” s-a desființat în 1948, odată cu plecarea ultimului președinte, prof. Ion Diaconu⁶).

In 1969, stabilindu-mă la Liceul „Unirea”, am găsit în biblioteca școlii această bogată zestre editorială, strălucită măturie a muncii neobosite desfășurate de înaintașii noștri. Cercetînd-o, s-a trezit în mine un puternic sentiment de admirație, dublat și de unul de invidie, dar în sensul bun al cuvîntului. Am găsit și elevi dotați, unii chiar excepționali (imi vine în minte Ion Pînzaru, de exemplu, de patru ori laureat al Concursului național de limba și literatură română „Mihai Eminescu”), care scriau versuri și proze, note de lectură, reportaje, articole pe diferite teme științifice, desenau, realizau filme de scurt metraj, fotografiau etc. Producțiile lor dactilografiate erau adunate între coșurile a 5—6 dosare sau erau șapiografiate în aproximativ 100 de exemplare. Se înțelege că puțini elevi aveau posibilitatea să le citească.

În aceste împrejurări, eram — cum se spune — între ciocan și nicovală: pe de o parte, tradiția care ne obliga, pe de altă parte, tinerele talente care creau în flux continuu. În spate aveam o experiență publicistică de aproape 20 de ani. Nu aveam însă mijloace financiare.

La sfîrșitul anului 1971, am predat la tipar primul număr al seriei noi, garantînd material cu salariul meu. O lună mai tîrziu, adică la 30 ianuarie 1972, Revista noastră reapărea. Tirajul era modest: 1 100 de exemplare, care s-au vîndut imediat. Cu suma încasată am acoperit toate cheltuielile. Ba mai mult, ne-a rămas și un beneficiu de... 900 de lei, cu care am deschis contul la C.E.C.

Primul colectiv redacțional era alcătuit din coordonatorul revistei și trei elevi: Mihaela Miloș, Mihaela Dulcu și Mioara Zehan, astăzi toate licențiate: prima în științe juridice, celelalte în filologie.

În pragul vacanței de vară, aveam trei numere scoase și... cele dinții ecouri în ziarul „Mîlcovul” și revista „Maqazin”.

În iulie 1972, am realizat și cele dinții interviuri. Interlocutori: Henriette Mandrea-Bălcescu, Mica lui Duțu Zamfirescu, și poetul Mihail Steriade, fost elev al Liceului „Unirea”. Cunoscutului mesager al culturii românești peste frontierele țării aveam să-i dedicăm nr. 6/1972, cu ocazia împlinirii a 50 de ani

de la debutul său în Anuarul lui I. M. Rașcu.

De la un număr la altul, s-a lărgit aria tematică, au sporit numărul paginilor de la 16 la 48 și uneori la 64, tirajul de la 1 100 de exemplare la 7 000, cel total apropiindu-se acum de 150 000. Veșmintul grafic a devenit din ce în ce mai elegant datorită talentului tehnoredactorului Nicolae Anghelescu, al paginatorului Iordache Matei, aceiași de la începutul seriei noi, al graficianului Vasile Pănescu, precum și al celorlalți meșteri tipografi.

În același timp, revista a început să se impună în viața spirituală a orașului

La aniversarea „REVISTEI NOASTRE”

și a județului, nu numai prin conținutul ei, ci și prin contribuția adusă la organizarea și desfășurarea unor manifestări literare și culturale de prestigiu republican, dintre care amintim sesiunile de comunicări științifice dedicate lui Mihail Steriade (16 oct. 1972), Ioan Slavici (martie 1973 și august 1975), I. M. Rașcu (27 oct. 1973), bibliotecii Liceului „Unirea”, care la 21 noiembrie 1974 și-a sărbătorit centenarul, Mihail Sadoveanu (20 oct. 1980) ș.a.

În permanență, am fost călăuziți de ideea de a scoate o revistă scrisă de elevi, dar și de personalități consacrate și care să se adreseze tuturor cititorilor. Și astfel, am realizat o frăție spirituală între colaboratori a căror vîrstă variază între 9 și 93 de ani. Poate cineva dintre foștii sau actualii elevi să uite că a semnat alături de: academicienii Șerban Cioculescu, Constantin C. Giurescu, Torcu Iordan, Catus Iacob, Alexandru Rosetti, Nicolae Teodorescu, Petre Vancea, profesorii universitari Gheorghe Bulăș, Constantin Ciopraga, I. C. Chițimia, Zoe Dumitrescu-Bușalenga, C. Dimitriu, Pompiliu Marcea, Al. Piru, Gh.

(Continuare în pag. 1352)

La aniversarea „REVISTEI NOASTRE“

(Urmare din pag. 1351)

Poalelungi, Petre P. Vancea? Pot fi șterse din memorie emotionantele întâlniri cu: Mitzura Argezi, N. Barbu, Gerda Barbilian, T. Balș, Mircea Bogdan, Gh. Bulgăr, Nina Cassian, Alice Vera Călinescu, Radu Cârneli, Barbu Cioculescu, Șerban Cioculescu, Const. Clopraga, Adl Cusin, Cella Delavrancea, Dan Deșliu, Nicolae Dragoș, Laurențiu Fulga, Tudor George, Anrel Groveanu, Virgil Huzum, Vera Hudici, Dinu Ianculescu, Traian Iancu, Dumitru M. Ien, Gh. Istrate, Ion Iuga, Corneliu Ien, Fl. Muscalu, Ion Melșolu, T. Oprîș, Ovidiu Papadima, Ion Popescu-Gopo, Maria Popescu, Ion Larian Postolache, Ioanid Romanescu, Al. Raicu, Dinu Săraru, George Sârcea, Corneliu Ștefănașche, Laurențiu Ulici, D. Vatamaniuc, Dan Verona, Romulus Vulpescu, Violeta Zamfirescu, C. D. Zeletin, Horia Zifferu, precum și cu rudele apropiate ale lui Marin Preda? Dar excursiile pe drumurile literare ale țării, a căror lungime depășește 10 000 de km?

Totodată, nu putem uita nici momentele dramatice, prin care a trecut revista. Unii au încercat s-o transforme în buletin intern tras la șapirograf, iar alții — în buletin de informare tehnico-științifică. S-au auzit și voci care cereau doar alcătuirea unei culegeri de compuneri școlarești, în care, pentru a li se păstra „autenticitatea”, să se lase clar și greșelile gramaticale.

În fața unor asemenea presiuni, n-am cedat și nu vom ceda niciodată!

În munca noastră grea, ne-am bucurat și ne bucurăm de un prețios sprijin din partea actualei conduceri a Comitetului județean Vrancea al P.C.R., personal a tovarășului prim-secretar Gheorghe STOICA, cărui, și pe această cale, îi mulțumim din toată inima!

Ne-am străduit și ne străduim să facem din „Revista noastră” un act de cultură. Și se pare că am reușit, de vreme ce ea a fost distinsă, în cadrul Concur-

sului național al presei școlare, de două ori cu premiul I, în 1978 și 1981, și o dată cu „Premiul special al juriului pentru cea mai bună revistă școlară din țară”, în 1979. În 1980, a fost înregistrată la UNESCO. Au recenzat-o, uneori, la superlativul absolut, aproape toate publicațiile politice, literare și culturale ale țării, posturile de radio și televiziune.

Am simțit și simțim povara fiecărei laude, fiindcă n-am uitat că trebuie să răspundem acestor încurajări — de fapt, gesturi de mare omenie! — prin eforturi sporite. De fiecare dată, când prețuim un nou număr, ne întrebăm cu emoție dacă se va ridica măcar la înălțimea celui alături.

Onorându-i pe cititori, ne onorăm pe noi înșine! Aceasta este deviza noastră!

Difuzarea ei a trecut de mult granițele patriei. Au ajuns exemplare în multe țări europene, în America, Africa, Asia și Australia.

Pe lângă actul de cultură pe care vrem să-l facem, ne-am străduit să descoperim și să promovăm tinere talente. Numărul celor debutanți de noi, în cei zece ani ai actualei serii, este de ordinul sutelor. Câți se vor impune? Timpul va da răspunsul. Deocamdată, unii continuă să semneze în presa locală și centrală, o fostă colaboratoare din vremea studiilor liceale, Anica Florescu, este astăzi ziaristă profesionistă la „Știința”.

Evoluția lor însă va depinde de ei și de condițiile în care vor lucra. Toți trebuie să știe că drumul afirmării nu-i presărat cu flori și că e un mare câștig fie și numai deprinderea de a scrie corect și expresiv ceea ce simt și gîndesc.

Asigurarea complexității tematică, a periodicității ferme pe speze proprii, a difuzării unui număr destul de mare de exemplare, munca cu colaboratorii interni și externi, procurarea hirtiei etc. ridică probleme pe care le înfrunzi la orice publicație profesionistă, cu singura deosebire că nimeni din redacția noastră nu este remunerat pentru contribuția adusă la realizarea revistei.

Toate aceste eforturi se uită însă în fața marilor satisfacții pe care ni le dau cele trei acte de cultură, aflate într-o perfectă legătură: munca didactică, activitatea redacțională și cercetarea fenomenului literar local.

La capătul acestui scurt bilanț, un gând curat tularor prietenilor „Revistei noastre”, pe care-i invităm și la sărbătorirea centenarului ei, în anul 2012!

ANIVERSAREA „REVISTEI NOASTRE“

Am fost deseori întrebată cu mirare de când și de ce pasiunea pentru gazetărie, actuala mea profesie. Cu mirare, fiindcă multă lume mă cunoaște prin poezie și, aparent, între poezie și ziaristică — mai ales cea ziaristică pe care o practic eu, pentru care eu am optat și care vizează strict problemele legate de economia industriei — n-ar exista nici un fel de legătură.

Am să încerc acum să răspund. Întâi: gazetăria nu presupune nicicum un „divorț” de poezie. Cu atât mai mult publicistica economică. Ea reprezintă legătura permanentă cu viața, cu realitatea, prin ea literatura a avut și va avea întotdeauna de câștigat în substanță. Este meseria care te menține tot limpuț ancorat în tumultul vieții de zi cu zi, care te ajută să nu te pomenesti, fără să-ți dai seama, cocoșat într-un turn de lădăș din care să nu mai știi cum se poate coborî.

De când doresc să fac gazetărie? Probabil din pruncie, când, fără a fi copil minune, am învățat să silabesc nu pe abecedar ci, înainte de asta, pe ziarul... „Scînteia”. De ce? Din simplul motiv că mama, probabil pentru a proteja fața de masă, prindea în pioane peste aceasta ziarul favorit al tatei. Așadar, vedeți cât de veche este dragostea mea pentru ziarul la care lucrez!

La examenul de admitere în liceu, mai exact la susținerea probei orale de limbă și literatură română, am avut prima discuție cu profesorul Petru Petru Dima, discuție care pentru mine a fost mai importantă decît nota 10 cu care am ieșit din sală; nu mai știu exact cum a venit vorba despre scris, despre literatură, despre „Revista noastră”, care apăruse într-o vreme, demult, și pe care Petru Dima dorea s-o reînvie; știu însă că și cu mine, încă de pe atunci, când nu știam cum se va sfîrși examenul de admitere, a plănuit reînvierea „Revistei noastre”. Și m-am numărat printre copiii cu care s-au realizat primele numere ale noii serii din „Revista noastră”, iar primul reportaj din viața mea tot în „Revista noastră” s-a publicat. Mi-amintesc că era vorba în el despre un dans bărbătesc din munții mei, de la Jitia, la fel de pătimăș și, probabil, la

Cu sinceritate, despre profesia mea

fel de vechi ca și călușul. Și Ilăcșii din sat de la mine ne cam duseseră taina prin Europa cu el.

Pe urmă au fost minunatele excursii de documentare la care am participat, împreună cu toți cei ce ne ajutau să scoatem revista, pe drumurile literare ale țării...

De atunci m-am împărțit între gazetărie și poezie, am publicat în mai multe părți, a urmat munca într-o uzină, selecția pentru facultatea de ziaristică, admiterea în facultate, facultatea...

Lecții de gazetărie am primit, în ordine cronologică, la „Revista noastră”, de la profesorul Dima, apoi în facultate, de la îndrumătorul de grupă, Dumitru Popa — fost gazetar al „Scînteii”, de la Ion Pavelescu, pe lângă care am făcut practică la „România liberă” pe toată durata facultății și care mi-a fost coordonator al tezei de licență.

Și, uite-așa, m-am pomenit ziaristă, am fost repartizată la „Scînteia”, care, între noi lie vorba, reprezintă aspirația tainică a fiecărui student în ziaristică, și... dintr-o dată mi-am dat seama cât de puțină gazetărie poți învăța prin școli. Este numai o jumătate de an de când fac publicistică economică, dar am învățat în acest timp mult mai multe decît în patru ani de facultate. Și uneori îmi dau seama că nu știu aproape nimic, că sînt la începutul alfabetului. Poate fiindcă meseria aceasta a noastră este, la fel ca și viața, plină de nou, de neprevăzut. Este și motivul pentru care o iubesc. Fără a trăda poeziei, desigur. Și fără a uita nici o clipă că, înainte de „Scînteia”, am fost gazetar la „Revista noastră”.

Anica FLORESCU,
promoția 1974

ANIVERSAREA „REVISTEI NOASTRE”

O perioadă romantică

Desigur, a vorbi despre trecut nu înseamnă neapărat a deveni sentimental, chiar dacă este vorba despre un trecut frumos și rodnic, plin de satisfacții; a vorbi despre trecut înseamnă a privi în urmă cu obiectivitate, cu realism.

Despre perioada în care am colaborat la „Revista noastră” (făceam parte din colectivul redacțional!) pot spune încă de la început că a fost o perioadă romantică, plină de bucurii, care a avut un rol hotărâtor în formarea noastră, alături ca tineri poeți, cât și ca buni cititori de literatură. A fost o perioadă romantică în primul rând datorită nouă, elevilor de-atunci, care trudeam alături de coordonator la elaborarea și chiar la tipărirea revistei (corectarea șpalturilor, aranja-

rea în broșură, adică fălțuirea ei). Toți colaboratorii eram inventivi, dornici de a realiza ceva frumos.

Nu voi uita niciodată dialogurile literare la care am participat, alături de mari personalități ale literaturii și culturii noastre. Oare cum i-am fi cunoscut pe Șerban Cioculescu, Constantin Ciopraga, Nina Cassian, Romulus Vulpescu, Mircea Dinescu și alții alții?

Constituiți în echipă, pregăteam întâlnirile, mergeam în excursii. Peste tot eram priimiți cu respect. Între altele, am avut fericirea să vedem manuscrisele eminesciene aflate la Biblioteca Academiei R.S.R., ediții rare expuse la Muzeul literaturii române din București, la Muzeul literaturii din Iași etc.

Acum, când se împlinește un deceniu de la reparația ei, ce pot spune decât că a fost foarte frumos?

La mulți ani, „Revista noastră”! Si să rămii ceea ce ești: o publicație intrată definitiv în conștiința cititorilor din întreaga țară și în istoria presei românești; valoarea ta, greutatea pe care le-ai întâmpinat și le întâmpini îți dau acest drept.

Virgil PANAIT,
promoția 1975

Am făcut prima copertă a seriei noi

„În 1972, eleva de liceu Rodica ȘORICĂU făcea prima copertă a seriei noi a Revistei noastre...”. Sigur, e o însemnare cronicărească.

La început, unii au privit cu scepticism apariția acestei publicații, care de pe atunci își depășise suratele ei de la alte școli din țară. După primele numere, scepticii au devenit invidioși. Noi însă, ne-am văzut de drum. În tot orașul se știa cum arată membrii colectivului redacțional, datorită portretelor în medalion înserate în paginile revistei.

O mină de oameni, sub conducerea prof. Petrache Dima, realizam lucruri minunate. După ce am terminat liceul, altă generație a preluat ștafeta.

În 1980, în cadrul Salonului literar „Dragosloveni”, am avut fericirea să fiu distinsă cu premiul REVISTEI NOASTRE.

Rodica ȘORICĂU,
promoția 1973

Într-un interviu¹⁾ acordat în 1977, când revista împlinea 65 de ani de la fondarea ei, prof. Anastasie MAVRODIN arăta că era singurul în viață dintre vechii colaboratori.

Nu peste mult timp de la apariția numărului omagial, vine la redacție C. C. NICOLAU, care ne spune că prof. Mavrodin „nu era bine informat. Ultimul în viață sînt eu”. (Între timp profesorul Mavrodin murise).

La 2—3 ani de la această intervenție, aflăm de la poetul El. Muscălu și de la prof. Victor Renea că la Rîmnicu-Sărat trăiește Octavian Moșescu, colaborator al primei serii. Recercetînd colecția, într-adevăr îl găsim în nr. 5 din 15 ianuarie 1913, cu poezia „Locul copilăriei”. Informația ne este confirmată de însuși autorul versurilor, mai întîi în cadrul unei convorbiri telefonice avute pe la mijlocul lunii decembrie 1981. Cîteva zile mai tîrziu eram oaspeții săi:

„Strada Amurgului pornește din centrul orașului. În spatele Casei de cultură, la nr. 1 A, în mijlocul unei grădini, se află o clădire ale cărei linii contrastează cu profilul celor din jur: e mai mică, are acoperișul din șindrîlă și prispa închisă cu geamlîc.

Ne întîmpină doamna Moșescu, o femeie distinsă și foarte ospitalieră. În prag, apare și un bărbat înalt, încă în putere. Ne primește cu multă prietenie.

Intrăm, dar nu într-o simplă casă, cum pare de-afară, ci într-un veritabil muzeu de artă cultă și populară. Peste tot, sînt tablouri de mare valoare semnate de L. Grigorescu, Pallady, Steriadi, Ghiță etc., talere și străchini artistic pictate, mobilă de brad, executată în stil rustic, cufer, scoarțe țărănești ș.a. Ceea ce-i lipsește este doar firma. Încolo e — cum am spus — muzeu în toată regula, organizat în chip științific, colecționarul fiind specialist în istoria artei.

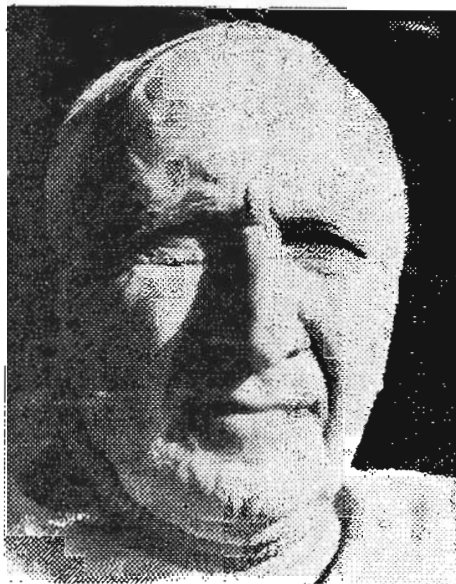
— Casa aceasta are 200 de ani — precizează amfitrionul. În arborele meu genealogic, eu sînt al patrulea moștenitor. Aici, au fost găzduiți Tudor Vianu, Gala Galaction, Oscar Han, Oscar Walter Cisek ș.a.

Din cartea lui Alex. Oproescu, Scriitorii buzoieni, aflăm că interlocutorul nostru s-a născut în 1894, la Timboești (Vrancea). Se apropie, așadar, de 88 de ani. Foiletînd volumul, îl întrebăm:

— Vă mai amintiliți împrejurările în

ANIVERSAREA

„REVISTEI NOASTRE”

OCTAVIAN
MOȘESCU —colaborator
al seriei vechi

care ați colaborat la „Revista noastră”?

— Da. Eram elev la Liceul „Anastasie Bașolă” din Pomirila (Dorohoi). Pentru că eram fiu de învățătoare, beneficiam de bursă. Printre profesori i-am avut pe Iorgu Iordan, Romulus Cioflec, fratele scriitorului. Săptămînal, organizam aici diferite manifestări literare (reuniri, conferințe, recitări etc.). Redactam la Pomirila și tipăream la Dorohoi revista „Carpați”. Tot pe-atunci, mi-a căzut în mînă „Revista noastră”, care, ca și seria nouă, se difuza în toată țara. Era cea mai valoroasă publicație din Moldova. Colaborarea la o asemenea revistă însemna ceva. Și-așa am trimis și a apărut „Locul copilăriei”.

— Debutul cînd s-a produs?

P. NICOARA

(Continuare în pag. 1356)

1. „Revista noastră” (serie nouă), anul VI, nr. 40-41-42, ianuarie-martie, 1977 p. 624
2. Alex. Oproescu — Scriitorii buzoieni, Buzău, 1981

OCTAVIAN MOȘESCU

ANIVERSAREA „REVISTEI NOASTRE“

(Urmare din pag. 1355)

— La 12 ani, cu versuri semnate în „Lumina” din Rîmnicu-Sărat. Îi datorez acest lucru fostului meu profesor, Dimitrie Mazilu, de la gimnaziul local.

— Printre cei care au debutat la noi s-a numărat și Victor Ion Popa.

— Da? Am fost foarte buni prieteni. Prin 1915—1916, cînd editam „Vestala” la Rîmnicu-Sărat, venea foarte des la mine, pentru că-i publicam poezii și-mi realiza grafica revistei. Era și un excelent desenator. S-a impus însă ca dramaturg și prozator. Păcat că a dispărut prea de vreme.

— Cartea lui Oproescu consemnează o bogată activitate publicistică și scriitoricească desfășurată de dv.

— Da. După primul război mondial, mi-am continuat studiile la Viena, la Facultatea de Istoria artelor, îndeplinind chiar din primul an și funcția de președinte al Societății academice „România jună”, creată de M. Eminescu. În 1923, am tipărit „Cartea se-

micentenarului” Societății, la care au colaborat: Nicolae Iorga, Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Lucian Blaga și alte nume prestigioase.

O vreme am condus „Lumea turistică”, revistă editată de ziarul „Adevărul” și „Dimineața”. Iată câteva exemplare care mi-au mai rămas.

Le cercetăm cu atenție. Sînt tipărite în condiții grafice excepționale.

În afară de „Vestala” (1915—1916), la Rîmnicu-Sărat a mai scos: „Rîmnicu-Sărat” (1919), „Foaia Rîmnicului” (1921), „Jurnalul nostru” (1924), „Machina” (1924—1925).

În ultimii ani, și-a publicat următoarele volume de memorii: „Vitralii” (1), „Oaspeți de altădată” (Vitralii 2), „Alte vitralii” (Vitralii 3), „Din jurnalul unui colecționar”²).

După trei ore, vizita noastră se încheie. Îi promitem că-l vom revedea la primăvară, cînd grădina sa va îmbrăca straie de mireasă.

La despărțire, din prudență, nu ne-a spus că este ultimul în viață dintre colaboratorii „Revistei noastre”. Și-a procedat bine...

DIN VECEA SERIE

Locul copilăriei

Octavian D. MOȘESCU,
elev clasa a VI-a,
Liceul „Anastasia Bașolă”,
Pomirla — Dorohoi

„Revista noastră”
anul I, nr. 5, 15 ianuarie
1913

*Ești parfumat de nuferi cînd bate dulce vîntul
Și ești pătruns de taină și străbătul de cîntul
Privighetorii blinde, și-al floare lângă floare;
O, salu meu acuma, tu ești în sărbătoare!...
Acum reîntors la tine doresc să-ți fiu de strajă
În nopțile cînd luna revarsă multă vrajă,
Și-n nor de parfumare, în cînt de turturele
Îți voi străbate crîngul umplut de albăstrele.
Îți voi străbate crîngul sărbătorit de corul
Frunzișului de arbori; îmi va cînta izvorul
Ce aminte-mi va aduce de a mea copilărie
Curată ca seninul, ca floarea din cîmpie...
Îți voi cînta din fluier așa pe înserate
Cînd raza amintirii trecute vremi străbate
Și voi visa bălîndu-ți frumoasele poene,
Poveștile străbune cu cari și cosînzene.
Pe lacul calm din crîngu-ți pluti-voi într-o barcă —
O simt cum parfumare de nuferi mă încarcă —
Pe cînd în jur de mine ușor lebede-noată
Și-un imn de adorare-mi tresare frunza loată.
În tine auzi-voi cum mîndra-mi spune cîntul
Așa pe înserate cînd moare pin' și vîntul
Cînd spre păduri de veacuri se duce-n zboruri cucuț
Și cînd din frunza-i lată aromă lasă nucul...
O, revenit la tine, nu mă mai simt pribeagul
Acel de odinioară, ci, mult pătruns de dragul
Tău dulce, lăs de-acumă ca-n tine să mă-ngroape,
Cînd vîntul amorțirii sufla-va-mi peste pleoape.*

DIN VECHEA SERIE

Revista aceasta răspunde unei vechi dorințe a școlărimii orașului nostru. La Liceul „Unirea” ființează de 14 ani, de la 1898, o societate literară a elevilor cu o bibliotecă foarte bogată și cu un fond bănesc destul de mare destinat pentru cumpărări de cărți. La ședințele săptămânale, care s-au ținut cu o regularitate exemplară, s-a dat dovadă, prin conferințe, declamații, producțiuni muzicale și reprezentații teatrale, că printre școlarii noștri sînt unele talente ce merită luare a-minte.

Tineretul nostru școlar, dornic de a lua contact cu colegii de la celelalte școli secundare din țară și de peste hotare, are neștrămutata dorință să-și aibă un organ de publicitate către care să atragă tinerimea școlărească la un schimb mai intim de idei și sentimente.

Nu pot decât să încurajez, cu dragă inimă, acest avînt sincer, încredințat fiind că, pe această cale, se va putea stabili o comunitate de vederi și idealuri între toți de aceeași vîrstă și cu aceleași aspirațiuni.

Fac apel călduros către întreaga școlărimă românească să ia parte, cu inima deschisă, la muncă comună împreună cu colegii lor și îi ținem deschise coloanele acestei reviste. În acest chip, va fi la îndemîna tuturor să aducă la cunoștința colegilor, de oriunde, ceea ce cred și simt, vor stabili între ei o scară a valorilor, se vor deprinde a mînuși condeiul iar mai tirziu, pe băncile universităților, se vor recunoaște ca tovarăși de idei.

Am nădejdea că în acest mic popor de cîteva mii de suflete sînt energii tănuite care, găsind prilejul de a da dovada puterii lor, vor putea produce lucrări de valoare care să rămînă ca pilda celor ce urmează. Dorința mea este de a putea strînge în jurul acestor coloane inimile și mințile școlărimii românești, (de) a le da imbold la lucru și a le deprinde să-și îmbogățească sufletul, în orele libere, cu producțiuni de un ordin mai înalt decît meschinile petreceri de toate zilele. Nu mă îndoiesc că și tinerii studenți universitari, în dorința de a retrăi cîteva clipe din frumoșii ani petrecuți pe băncile școlii, își vor reculege amintirile, se vor coborî în mijlocul acelora pe care i-au părăsit de curînd, își vor face o fală și în același timp o datorie de frați mai mari, dîndu-le sfaturi și arătîndu-le calea cea dreaptă ce trebuie să urmeze.

Închei amintînd școlarilor noștri cuvintele rostite de neîntrecutul maestru al condeiului și grafului românesc D-l Barbu Delavrancea:

„Tinerime! Aveți o mare datorie. Ca să puteți exista liberi trebuie să aveți în mînte un mare ideal: acel al neamului românesc”.

Aceste vorbe ar trebui să rămînă săpate în sufletele tuturor.

Focșani, 15 noiembrie 1912

Dimitrie PAPADOPOUL,

profesor,
președintele societății literare
a elevilor

Cuvînt
înainte*)

*) „Revista noastră”,
anul I, nr. 1, 15 noiembrie
1912, p. 1 și 2.

DIN VECHEA SERIE

După un an de muncă *)

Un an s-a împlinit de când noi, membrii societății literare am început să scoatem publicația de față. Avântul sufletească, dragostea pentru frumos, dar mai ales dorul de cultură și de a împărtăși și altora gândul și sufletul nostru ne-au îndemnat să facem acest pas atât de frumos și înălțător. Eram pregătiți pentru a începe lupta, ne încordasem toate forțele și ne strinsesem toate puterile pentru ca proiectul nostru odată pus în aplicare să reușească cu deplin succes și să-și îndeplinească scopul (...) lui.

Însă oricât de bine am fi pregătiți, se simțea nevoia absolut ca în mijlocul nostru să se găsească și un conducător priceput și energic care să modeleze spiritele și să formeze acea armonie atât de prețioasă dintre profesor și elev. Și-am găsit pe acel D-n profesor în persoana D-lui D. Papadopol, unul dintre cei mai harnici (...) profesori, un iubitor sincer al tinerimii. În frunte cu acest D-n profesor, lupta pentru noi a fost ușoară, pot să spun chiar nesimțită. În schimb, toată greutatea ce o cere scoaterea unei reviste, totul rămase asupra D-lui. E ușor să spui a scoate o revistă, dar e greu să transformi în fapt acest lucru. Cine cunoaște greutățile tiparului, cine știe munca grea și cîinoasă, munca grea și plictisitoare care-ți consumă nervii și sleiesc puterile, numai acela

poate să-și închipuie ce fel a fost pentru noi D-l Papadopol. Cine decît D-luț stătea ceasuri întregi în tipografie, cine supraveghea cu amănunțime ca revista să apară cit mai bine posibil? Și dacă loată activitatea D-luț s-ar fi mărginit la revistă numai, aș mai zice, dar cînd te gîndești că omul acesta a muncit atât la biblioteca noastră pe care a mărit-o și înfrumusețat-o cu fel de fel de cărți românești cit și străine?

După o muncă atât de încordată, după un progres atât de simțitor, cit de greu ne vine nouă să ne despărțim de iubitul nostru părinte, care întotdeauna nu ne-a voit decît binele. D-l Dimitrie Papadopol a fost mutat la București! Cu părere de rău că a plecat din mijlocul nostru și rău ne-a părut și nouă, cînd a trebuit să ne despărțim de D-lui. Într-un cuvînt, a muncit mult, nespuse de mult, iar drept mulțumire din partea noastră și a generațiilor care vor veni după noi e recunoștința eternă. Drağı prieteni, drağı colegi și cititori ai acestei reviste, ori de cite ori vă veți arunca ochii pe alăturatul portret să vă aduceți aminte că aicea, la Focșani, a fost cîndva un suflet și o inimă mare, care a luptat pentru binele nostru al tuturor, acela al D-lui Papadopol.

Astăzi, cînd s-a împlinit un an de la apariția revistei noastre, dacă ne-am uita puțin în urmă pe drumul străbătut, am putea fi destul de mîndri și glorioși de succesul nostru. Și cu cit ne apare mai frumos trecutul, cu atât trebuie să ne apară viitorul. Îndemnăm cu toată inima și cu tot sufletul pe tinerii noștri colaboratori la muncă, la muncă sfîntă și cinstită, căci numai prin muncă se pot învinge toate piedicile în calea vieții, numai prin muncă poți ajunge la ideal. Puneți și inima și mințea voastră în serviciul Patriei, lăsați la o parte orice animozități și ură personale și luptați numai pentru binele și progresul scumpei noastre Patrii. Noul an ce începe ne deschide orizonturi noi. Stăpîni pe noi, pe forțele noastre, să continuăm cu aceeași tărie și convingere munca, al cărei început l-a făcut D-l Papadopol.

*) „Revista noastră“, anul II, nr. 1-2, 15 noiembrie — 1 decembrie 1913, p. 4 și 5.

ANIVERSAREA „REVISTEI NOASTRE”

Ziua de 21 noiembrie (1913) va fi o zi sfântă pentru orașul Focșani. În aceeași zi, s-a inaugurat aici Teatrul comunal „Maior G. Pastia”. Este o clădire impozantă, după ultimele cerințe ale teatrului modern. S-a construit din donația făcută de D-l Maior G. Pastia în sumă de 500 000 lei și 200 000 din fondurile comunei. Luxul, frumusețea picturilor și scena așa de mare și de confortabilă fac din teatrul nostru unul din cele mai moderne.

Inaugurarea lui a fost fixată pentru 21 noiembrie, ora 3 p.m. Cu câteva zile mai înainte, afișele au anunțat programul deschiderii. Dis-de-dimineață, steaguri mari ce împodobeau teatrul anunțau lumii că ușile acestui templu al artei se vor deschide. Încă la ora 2 d.a. o mare mulțime se adunase împrejurul lui. Rînd pe rînd, sosește în vehicule care mai de care mai frumoase, tot ce are elita locșăneană mai distins. La ora 3 sunetul clopoțelului anunță publicului că în curînd cortina se va ridica. Era primul sunet de-abia și emoția începuse să ne cuprîndă sufletele. La al doilea sunet, emoția se mări și mai mult, toți încetaseră de a mai vorbi și așteptam cu o nerăbdare vie cel de-al treilea sunet. Și deodată în liniștea aceasta apăsătoare se aud cele trei bătăi în scîndură. În același moment, bagheta maestrului Luciu făcu un semn și un „Deșteaptă-te, române” (...) răsună în sala teatrului. Emoția atinse-se culmea. Trebuia să o descărcăm și atunci galeria dădu semnalul. Un ropot de aplauze, un ura entuziast porni din toate piepturile celor prezenți. Momentul era solemn. Marșul se termină. Cortina stătea totuși nemișcată. Atunci o altă bătaie pregătea lumea. Și cortina maiestuoasă, ușoară se înălță (...) apare pe scenă D-l primar Th. M. Bassarabeanu, care arată necesitatea construirii acestui teatru, dă citeva notițe asupra executării lui și termină spunînd că este o datorie ploasă din partea tuturor cetățenilor acestui oraș să mulțumească D-lui Maior G. Pastia pentru opera de cultură națională ce a ridicat în Focșani. Aplauze

Deschiderea Teatrului comunal „Maior G. Pastia” *)

zgomotoase, sincere și pornite din fundul sufletului, subliniază ultimele cuvinte ale D-lui primar. Și în mijlocul acestei însuflețiri, apare D-l Th. Ienibace, prefectul județului. Mulțumește D-lui primar pentru munca neobosită ce a depus-o, precum și D-lui Maior Pastia pentru fapta aceasta mare și lăudabilă.

La urmă D-l Pastia vine și mulțumește publicului pentru simpatia ce i-o arată și îi dă teatrul în primire. Aplauze zgomotoase au acoperit ultimele cuvinte ale venerabilului cetățean.

Cortina se lasă tot altă de mindră, tot așa de maiestuoasă iar bagheta maestrului dădu un semn și o arle dulce, melodioasă răsună în sala teatrului.

Seara, aceeași însuflețire, aceeași veselie peste tot. S-a jucat o comedie, da, dar ce tragică comedie: „Pe malul gîrlei”, de Ollănescu-Ascanio și piesa în trei acte a lui V. Alecsandri, „Fîntîna Blanduziei”. Jocul de scenă și decorurile erau admirabile și au fermecat pe toată lumea. În special cel din actul I, din „Fîntîna Blanduziei”, a fost splendid.

Urăm teatrului bună deschidere și succes desăvîrșit, pentru a-și putea ajunge scopul: „Educarea poporului

*) „Revista noastră”, anul II, nr. 1-2, 15 noiembrie - 1 decembrie 1913, p. 41.

ANIVERSAREA „REVISTEI NOASTRE”

„Poezia e un vâl aruncat peste iubire și moarte”

DOUĂ TEME POETICE BLAGIENE

Este greu să poți cuprinde în câteva rânduri o operă de proporțiile creației lui Blaga. E și mai greu să discuți doar o infimă parte a ei, mai ales când diferitele laburi se întrepătrund atât de organic: Poetul, Dramaturgul, Gînditorul sînt la fel de mari. Poeziile respiră aerul tare al cugetării filozofice, filozofia e o metaforă poetică, dramaturgia — o dezbateră poetică cu implicații filozofice.

Creația poetică gravitează în jurul mai multor poli ai existenței umane, noi oprindu-ne asupra a doi dintre ei: iubirea și moartea. De la vitalismul ce caracterizează volumul de debut („Poemele lumii”), pînă la nostalgia poetului trecut de „cumpăna apelor”, spre coboriș („O, lumea e albastră haină / în care ne cuprîndem, strînși, în taină / ca vara singelui să nu se piardă / ca vraja basmului mereu să ardă”. („Vară de noiembrie”)), Blaga situează poezia erotică sub regim solar.

Dacă motoul volumului „În marea trecere” era o implorare înflorată de groaza morții, care nega însăși iubirea de dragul vieții („Oprește trecerea. Știu că unde nu e moarte, nu e nici iubire, și totuși te rog: oprește, Doamne, ceasul cu care ne măsori destrămarea”), în „Vară de noiembrie”, chietismul, înțelepciunea izvoirită din senectutea apropiată aveau să rămîna ca ultime și înțelepte concluzii: „Cînd orice așteptare s-ar

părea deșartă / cu puțință-î drağa mea, / un zumzet planetar, de stupi, în vară // Și dincolo, în noapte, s-ar putea / ca ochii mei să nu mai moară / de cînd păstrează-m ei frumusețea ta // („Sfîrșit de aur”). Ultima poezie din acest ciclu se intitulează, sugestiv, „Primăvară”. Cunoașterea și iubirea derivă una din cealaltă, ca anotimpurile. E o revenire continuă, cele două aspecte potențîndu-se reciproc: „A cunoaște. A iubi / înc-o dată, iar și iară, / a cunoaște-nseamnă iarnă / a iubi e primăvară”.

„Trecerea” nu poate fi oprită, iubirea iese învingătoare și poetul o cîntă nu cu nostalgie, ci un sentiment al triumfului. Paradoxal, iubirea nu preface totul în cenușă, ci contracarează efectul distructiv al veșniciei curgeri: „Iubirea țîșnește din țărîină și face pămîntului aură / s-ajungă-m țării, s-acopere crugul” („Cîntecul focului”).

În poezia erotică a lui Blaga, așa cum a remarcat D. Micu¹⁾, „saltul în sferă este desbînul, nu doar al unuia, precum în simbolică eminesciană, ci al perechii” — aspect la care se adaugă elogiul spiritualității în dragoste, cel mai impresionant din cîte cunosc în literatura română: „Dreaptă, zodia Cumpenei ne surprînde / printre roze: în cîmîtirul unde / citeodată dragostea însorește / albele pietre // (...) Dacă din povești adevăr rămîne / că trăim prin imponderabilul cei vii, / poate să mai umble cuvînt că trupul / este povară? // Greu e numai sufletul, nu țărîna. / Căci cenușa noastră, iubito, poate / fi pe talgere cîntărită cu vreo cîteva roze //” („Zodia cumpenei” în ciclul „Alte poezii”). În termeni barbierei, se poate spune că erotica lui Blaga stă sub semnul „rozei soarelui” — aceea care impacă regimul lui Venus cu cel al ghețurilor rațiunii (la Blaga, a cunoaște-nseamnă iarnă); simbolul verii în poezia sa decl, pe lîngă alte semnificații, cumulează și pe aceea a iubirii.

O altă latură pregnantă a poeziei sale o constituie neliniștea existențială, groaza metafizică de golul etern al neliniștei, nepăsînta de a-i evita iminența. Puțini poeți, poate chiar în întreaga literatură europeană a ultimei jumătăți de veac, au izbutit să lase o egală mărturie asupra acestui sentiment neliniștitor” (al „trecere-

1) D. Micu: „Lirica lui L. Blaga”, Editura pentru Literatură, 1967.

2) Ov. S. Crehămbăniceanu: „Lucian Blaga”, Editura pentru Literatură, 1963.

COLȚUL VECHILOR COLABORATORI

„ii” — n.m.)². Unele din aceste poezii respiră aerul „Psalmilor” arghezieni, dar nu și încordarea inverșunată de a descoperi „moaștele de piatră” ale Domnului din „Între două nopți”, de exemplu.

Ideea claustrării divinității apare și la Blaga („Psalm”; „În marea trecere”): „În cer te-ai închis ca-ntr-un coșciug”.

Așa cum Arghezi implora: „Trimi-te, Doamne, semnul depărtării / Din când în când, cite un puț de inger”, Blaga invocă: „În spini de-aici arată-te, Doamne, / să știu ce-aștepti de la mine” (idem).

Florul morții pîndește totul și simbolurile sint, de data aceasta, cenușa și noaptea. Universul e compus din șoapte care nu trebuie să tulbure „liniștea” — și care revin obsesiv în poezii. „Cîntecul lebedei / răsună stîns în amurg”, culminînd cu strigătul: „De ce m-ai trimis în lumină, Mamă, / de ce m-ai trimis? / („Scri-soare”).

Neliniștea capătă acorduri grave în ciclul „La cumpăna apelor”: „Piezișe, cad lacrimi din veac / Invoc cu semne uilare și leac” („Boală”) „mereu de-a pururi / spre soare apune” („Cîntăreți bolnavi”).

În antepenultima poezie a ciclului apare lumina („Lumină din lumină”), cea care încheie ciclul („Țară”), pierzînd total legătura cu tematica sa generală și înscriindu-se rar în regimul existenței solare, triumfătoare.

În „Nebănuitele trepte”, Blaga cîntă apropierea de moarte ca o coborîre în sinul elementelor. Ca un numitor comun și pentru ultimele două poezii discutate din „La cumpăna apelor”, apare înseninarea („Buna Vestire pentru floarea mărului”, „Belsug”).

Dragostea realizează întoarcerea în spirală a principiului morții spre prototipul originar, „înapoi spre schiță”, deci spre principiul vletii.

Fără a trage concluzia simplistă că în poezia lui Blaga neliniștea e învinsă de optimism, așa cum, în basme, balaurul e răpus de Făt-Frumos, se impune ideea că poezia sa, în cele două aspecte vizate aici, tinde conștient spre echilibru, fără a realiza, totuși nicăieri, măsura clasică. Blaga rămînînd un veșnic neliniștit.

prof. Mioara ZEHAN

Lui Eminescu

...și pentru că-n văzduhul acesta, amărui,
Ne vom topi aripa la flacăra visării,
Cît încă ne mai temem de demonul uitării,
Să înălțăm pocălul spre veșnicia lui.

Lui, ce-a trecut prin viață ca visul unui
dor,

Așa cum numai raza luceafărului trece,
Ca o lumină scumpă și dureros de rece
Din lumea celor care sînt umbra unui nor.

Din înălțimea-i sacră, Hyperion, pe-o
stea,

În liniștea eternă și l-a luat aproape.
Un Carmen Saeculare îi tremură-n

pleoape.
Doar Făt-Frumos din lacrimi să-l poată
asculta.

Pe deal, mai sună sara vre-un buciun
trist, cu jale,

Mai cîntă trubadurii la sărbători lumești
Tot ce-i nespuse de simplu în inimi
omenești.

Dar nimeni nu doinește ca-n cîntecele
sale.

Deasupra altor cripte, de ploaie și de vînt,
Își scutură salcîmii înmiresmata floare.
Cu el ne-ntoarcem însă la primele
izvoare —

Mereu luci-va-i raza, chiar cînd vom fi
pămînt.

Deci, pentru că-n văzduhul acesta, amărui,
Ne vom topi aripa la flacăra visării,
Cît încă ne mai temem de demonul
uitării,

Să înălțăm pocălul spre veșnicia lui.

Lt. Maricel D. POPA,
fost elev al liceului

ANIVERSAREA „REVISTEI NOASTRE”

COLȚUL VECHILOR

COLABORATORI

Cu tine,
poezie

de

prof. Mihaela DULCU

Cu tine poezie, am pribegit, o vreme
 Când sufletul din mine mă presăra cu sori
 Și mă simțeam în leagăn pe vechile
 trireme
 În convorbire dulce cu veșnice ninsori.
 Sărmană poezie, mă zăvorai în rugă
 Când vorbele-ți poeme cădeau din
 Prea-înalt
 Și mă duceai de-a pururi în ancestrală
 fugă
 Ce mă făcea în mine și-n Paradis să salt.
 Sacrală poezie! Mă atrăgeai spre steaua
 Ce-mi biciuia o umbră ce se sfințea-n
 apus,
 Pe când în toi de vremuri îmi ascundea
 perdeaua
 O lume dinăuntru ce mă cerea mai sus.
 Și mă pierdeam în tine, celestă poezie,
 Pe când urmam o cale ce m-atrăgea-n
 răstimp
 Și mă vroiam arbitru pe ceea ce mă-nvie
 Crezînd că soarta scrisă mă va urca-n
 Olimp.
 Mai vino, poezie, să înnoim văzduhul
 Și să trezim la sine pe-același daimon rar,
 Căci dinadins creează o existență duhul
 Pe care-l vreau în mine maiestic și primar.

GÎNDURI

● Sisif?! Un savant care a îmbătrînit căutînd elixirul tinereții.

● Scuza dracului: „Nici Dumnezeu nu-i așa de imaculat cum pare la prima vedere!”

● Nu poți crede în zei, ignorînd Olimpul.

● Urcînd pe scara victoriei, calci și pe trepte ale înfrîngerii. Iată dialectica succesului.

● Discreția e ca un costum de baie. Oricît de puțin ar lipsi din el, devine indecent.

● E ușor să fii sînt. Mai greu e să rămîi consecvent.

● E în zadar să pui privighetoarea dirijor la un cor de mîgari.

● De multe ori, secretul este un lucru pe care, vrînd să-l apărăm de noi înșine, îl spunem și la alții.

● Uneori regret inexistența Babilonului. Multe lucruri și-ar fi găsit rațiunea.

● Scările? Ele mă duc și la subsoi, cîte o dată.

● Nu disprețui lucrurile mărunte. Sînt clipe în viață cînd scînteia amnarului e mai de folos decît strălucirea soarelui.

● Cred că în fața unui munte, Michelangelo își imagina cum ar arăta sculptată speranța.

● Dacă ai învățat din înțelepciunea altora, ești un om deștept. Dacă ai învățat din prostiile și slăbiciunile celor din jur ești înțelept.

● Nu toți soldații ajung generali, dar toți generalii rămîn soldați.

● Mă gîndesc cu groază la ziua cînd voi spune: „Am nedreptățit măgarul, comparîndu-l cu unii oameni”.

● Istoria unei națiuni este Arcul de Triumf al existenței sale.

Lt. Maricel POPA

TEZĂ LA ISTORIE

Teză la istorie! Mare scofală... ce mai: miniștri de externe, de interne, prim-miniștri, regi, principii, partide politice de dreapta, de centru... făceau politică și cu mâinile!

Ce-o fi și cu ăștia pe-aiți? Tremură de parcă n-au duh... Nu trebuie s-avem emoții... nu!

— Știi ceva, J.R.?

— Amen...

— Îmi mai sulli și mie, da?

Să-i mai suflu și lui... da... să-i suflu... mie cine-mi sullă?

— Domnul cu tine, liule...

Lui Bibișor... îi arde de filozofia... auzi! Undeva, și mie-mi arde de glumă... e hei... ce-o să glumesc cu partidul liberal, cu partidul național-tărănesc... mă trec fiori! Am impresia că mi s-a făcut părul măciucă... nu zău! Parcă nu-mi simț nici piciorul stîng... și mă trec fiori de gheață pe șira spinării. În fond, ce-o să fie? Totu un patru și gata. Doar am mai luat eu... ce-alăta grijă pentru un patru?

— Șase! a apărut la orizont...

Iată-1! Se grăbește! De ce s-o fi grăbind așa? La fiecare teză se grăbește!

Ce-ar fi să mă scuz? Să mă scuz! Spun ceva și gata. Dar... n-ar fi poate prea tîrziu? Ori mai bine chiu-leam... eu știu?!

Uite-1, spune ceva... ce-o fi spunînd? Cred că ceva cu copiatul...

N-ar fi rău să deschidem caietul pușin și la teza asta... numai pușin! Dar la ce bun? Ca să iau patru cu plus în loc de patru?

La naiba! Ce tot îmi dau în petic? Ia să luăm lucrurile așa cum sînt! Să privim viața în față! În fond, fie ce-o fi! Uite, mi-am pregătit caietul, vine el și subiectul...

— Numărul unu, numărul doi...

Brr... mă-e frig! Groaznic mi-e frig! Și mă trec fiori! Nici oglindă n-am să mă văd... groaznic mi-e frig! Ce le-a edzul ăstora de la unu? „România în timpul crizei”... Groaznic mi-e de frig! Mie ce-o să-mi cadă? Atenție!

Oooo, nu! Nu se poate! Sînt mort! Sînt pierdut, nu înțelegeți?! Ce mă fac? chiar „Viața politică”?

Manole GHEORGHÎĂ,
clasa a XI-a A

DINTRE SUTE DE CATARGE

Ecou de iarnă

Ți-am sărutat privirea albită de nesomn

Cu strigătele verii pierdute în zadar,
Și rîsul tău străin ca gemătul în somn

Părea o libelulă jertfită pe altar.

Fugind de vîntul iernii ascuns în ochii tăi,

Am străbătut orașul străin și neumblat,

Iar pașii descompuși de lacrimi și de ploii

S-au odihnit o clipă în umbră de asfalt.

Cu umbre cenușii de fulgi reîncarnați

Ne-am reîntors în parcul tăcerii îndelungi,

În strigăte de fluturi bătrîni și fără frați

Să pribegim o clipă și apoi să mă alungi.

Cezara GROPER,
clasa a XII-a A

Realistă

Ninge cu vorbe goale și sunînde,

Se plînge cu ceață pe ferestrele minții.

Lumea se joacă de-a viața,
Iar canoanele ploii încep

Cînd apele minții se tulbură,
Cînd se aude taifunul uitării.

Din cînd în cînd,
Ne mai mințim unii pe alții,
Cu certitudinea că am făcut
O descoperire epocală.

Maricica BABIȘ,
clasa a XII-a, filologie-istorie,
Liceul pedagogic, Focșani

DINTRE SUTE DE CATARGE

Chemare

Unde sînteți oare, visurile
 mele ?
 Mi-ați vrăjit privirea, noaptea
 m-ați durut
 V-am rupt din văzduhul luminat
 de stele,
 Visurile mele, unde v-ați
 pierdut ?
 Deveneți sublime, cum ați
 fost odată,
 Și aveți iar toate paisprezece
 ani,
 Ca pe vremea-n care prinsesem
 de veste
 Cîtă vrajă poartă floarea de
 castani

Vă aștept și acuma-n fiecare
 seară.
 Și las gîndul liber să zboare
 pustiu,
 Floarea în cădere încă
 mă-nfioară
 Iară vraja mării încă o mai
 știu.
 Puteți reveni, n-aveți nici o
 teamă...
 Încă sînt aceeași, dar visez
 mai rar
 Rupte din văzduhul luminat de
 stele,
 Visurile mele, nu vă-ntoarceți
 iar ?

Claudia ȚIȚA,
 clasa a X-a,
 Liceul „Zinca Golescu” —
 Pitești, județul Argeș

Logos

Aplecat
 deasupra cuvîntului,
 prin porii mei
 se varsă roua dimineții.
 Devorînd tainele,
 noi înțelesuri aprind,
 revărsînd din stele
 în lacrimi de lumină
 aripa cunoașterii.
 Și totul curge frumos
 — o inimă înfrățită cu
 timpul...
 Aplecat
 deasupra cuvîntului,
 caut zorii zilei de mîine...

George IANCU,
 clasa a XII-a,
 Liceul „Unitatea”,
 Turnu-Măgurele

Poetul

Desculț mîngîiam trupul cald
 al cuvîntelor
 — praful dinții al uliței cu vise.
 Semănăm litere albastre
 pe o cîmpie străină și albă.
 M-au șlefuit apoi
 cuvinte juși de vreme
 și mi-au albit șuvițele pe tîmple
 și mi-au adus privirea-ntre
 bătrînă.
 Și s-a uscat grădina mea
 albastră,
 Și-am pierdut o viață printre
 rîndurî.
 Am dat o vamă lutului din
 suflet
 și lutului întreg al omenirii.

Eliza BĂICOLANU,
 clasa a XI-a A,
 Liceul industrial nr. 1, Tecuci,
 județul Galați

ANCHETA „REVISTEI NOASTRE”

Locul limbii și literaturii

1. Avînd în vedere planul de învățămînt, actualele programe și manuale școlare, ce loc ocupă, după părerea dv., limba și literatura română în școală ?
2. E satisfăcător numărul de ore acordat ?
3. Marile capitole ale literaturii române se bucură de atenția cuvenită ?
4. Gramatica se predă numai în clasele V—VIII, iar în clasele IX—XII sînt prevăzute cîteva ore de consolidare a cunoștințelor. Cum vedeți rezolvarea acestei probleme ?
5. Studiul limbii latine i s-a rezervat doar o oră pe săptămîină în clasa a VIII-a și la liceele de filologie-istorie, ceea ce nici în multe țări neromance nu se întîmplă. Din pro-

Prof. univ. dr. **Gheorghe BULGĂR**,
Facultatea de limba și literatura română
din București :

Eminescu avea dreptate acum un secol cînd scria că „limba și legile ei dezvoltă cugetarea”, — adevăr care ar trebui scris ca un moto pe toate manualele de limbă și în cabinetele școlare de limba română, — avînd în vedere că limbajul constituie de fapt o imagine concretă, prin cuvinte, a personalității, a capacității de gîndire și de comunicare a fiecărui om. Or, școala, cărțile și profesorii, urmînd programele oficiale, sînt chemați să dezvolte gîndirea și limbajul, a căror interacțiune stimulează acțiunea, dezvoltînd personalitatea, pe măsura efortului de acumulare a informațiilor.

Cred că de-a lungul studiilor, pînă la terminarea liceului, limba și literatura ar trebui să ocupe un loc de frunte, pentru motivul foarte simplu că prin limbă ajungem la cunoașterea tuturor domeniilor. Limbajul clarifică ideile și textele citite la aceste ore ne aduc mărturiile cele mai mișcătoare despre trecutul, realitățile, realizările poporului nostru.

Mecanismul limbii, scrierea și exprimarea corectă se deprind în gimnaziu ; dacă programele ar fi mai riguroase și manualele excelente, fără altele reluări inutile, plătitoare (de cîte ori se reia predarea subiectului, atributului, complementelor, cu mici adaosuri, — fapt care îndispune și anulează interesul pentru noutatea și complexitatea limbii, pentru expresivitatea ei, — latură neglijată aproape cu totul la lecțiile de limbă română?) dacă sistematizarea și aspectele funcționale ar fi bine ilustrate, la capătul gimnaziului elevii ar stăpîni secretele limbii și s-ar exprima satisfăcător, ba chiar exact. Ar trebui însă întoarsă — așa zice —, atenția de la prea multă teorie la studiul și comentariul textelor, la observarea pe viu a limbajului textelor frumoase, instructive, bogate lexical, gramatical, stilistic, pentru a explica pe ele regula gramaticală, lîmpede ilustrată. Argezei îmi spunea în toamna lui 1959, că a învățat pînă în clasa a IV-a primară toate regulile gramaticii, toată teoria scris-cititului, ca și Caragiale, dealtfel, deprinzînd perfect ortografia, formularea frazei. Azi avem încă 4 ani pînă în clasa a VIII-a, cîte 4 ore săptămînal, pentru studiul limbii. Cum scriu însă absolvenții gimnaziului ? Rezultatele stau în mina dascălului, mai puțin în puterea manualului și a programelor. Vă amintiți ce elogii au adus scriitorii citați mai sus învățătorilor lor ? Disciplina

ANCHETA „REVISTEI NOASTRE”

române în școală (II)

prăa dv. experiență, ce ne puteți spune în legătură cu contribuția cunoașterii acestei limbi în procesul asimilării și stăpînirii limbii române ?

6. Reintroducerea literaturii universale în liceu ar juca vreun rol în înțelegerea și aprecierea creațiilor românești și implicit a limbii noastre ca instrument de cultură ?
7. Dar studiul serios al limbilor de circulație mondială, al căror număr de ore s-a redus simțitor în ultimii ani ?
8. Pregătirea și calitatea lecturii elevilor sînt corespunzătoare vârstei și valorii culturii române de azi ?
9. Elevii de acum vor avea vîrsta maturității la începutul mîlîniului al III-lea. Ce credeți că ar mai trebui făcut pentru ca să-și reprezinte și să-și slujească bine epoca ?

În clasă era riguroasă, exigențele mari și severitatea dascălului nu știa de glumă cînd era vorba de limba română.

Cu aceeași programă, cu aceleași ore și cu aceleași manuale am văzut recent diferențe mari în pregătirea elevilor la aceeași clasă. Secretul stăpînirii limbii, a normelor gramaticale, a ortografiei ? Zelul, exigența, aplicația profesorului în primul rînd determină cunoașterea și cultivarea limbii, dar pentru ca el să-și exercite eficace funcția sa didactică e nevoie de sprijin administrativ cînd e exigent în control, la examene, la verificări serioase, cînd se trece de la o treaptă la alta de învățămînt ; e nevoie de un bachelareat la înalt nivel și concludent pentru o diplomă de adevărată maturitate și în stăpînirea limbii și a științei predate în liceu.

Citesc tocmai acum în *România liberă* (29.X.1981) un articol bine gîndit despre problemele predării și cultivării limbii noastre literare (Silvia Angelescu, p. 2) și o notă foarte critică despre agramatismul unui absolvent de liceu care se exprima într-un chip absolut primitiv, înțeligibil, cu o ortografie lamentabilă ; și întrebarea grea, la urmă : cine l-a promovat pînă la terminarea liceului ? Incredibil rezultat...

Ancheta dv. este deci perfect legitimă : știm că e greu de obținut ore în plus pentru limba și literatura română ; mai ușor și mai necesar cred că ar putea fi revizuite programele și manualele. Nu ne putem dispensa de ore de gramatică, treptat și logic sistematizate, fără repetiții inutile, plicticoase, motivînd un procedeu concentric, ineficace ; ne trebuie însă ore de stilistică, de retorică în care vocabularul și norma gramaticală să capete o explicație conformă cu valoarea expresivă, realizată în context de pana inspirată a poetului ; nu e vorba de a cere ore în plus, ci de a folosi mai eficace timpul, orele care stau la îndemîna profesorului. Căci, dincolo de predarea rigidă, formală, a unor lecții de gramatică, mai rar de vocabular, rareori am văzut, asistînd la sute de ore de predare a unor cadre candidate la gradul I, analize pe texte, cu observații pertinente asupra bogăției, exactității, expresivității limbajului literar, pentru că astfel de probleme nu sînt în programă, nu sînt în manuale ; sînt în schimb reluări de capitole ale gramaticii predate, cu mici adăosuri de detalii pentru care se sacrifică ore întregi, oboseitoare, neglijînd treapta mai înaltă a limbajului expresiv, cum se vede în orice text de lectură literară. „Scriitorii reprezintă excelența limbii naționale“, — zicea tot Tudor Arghezi ; de aceea paginile literare sînt totdeauna instructive, mai ales dincolo de lexic și gramatică, mai exact : prin ceea ce arată ele, folosind le-

(Continuare în pag. 1368)

Locul limbii și literaturii

(Urmare din pag. 1 367)

xicul și gramatica obișnuită ca să contureze imagini plastice prin cuvint, prin contextul nou, imprevizibil. În receptarea și explicarea structurii, nuanșelor, valorilor stilistice ale textelor literare se văd atașamentul, știința și eficacitatea lecțiilor de limbă și literatură română. Acolo unde ele lipsesc, clasa rămâne amorfă și sensibilitatea pentru expresie, pentru limbaj e atrofiată; dimpotrivă, — dascăli de limbă, cum au avut Caragiale, Argezi, fac minuni la orele lor de română, reușind acum un secol și mai bine să instruiască pe elevi, până în clasa a IV-a, toată materia limbii și ortografia scrisului corect. Limba română rămâne pentru viață icoana fidelă a culturii, a personalității, instrumentul indispensabil de fiecare zi al comunicării.

Sînt, deci, indispensabile și urgente trei acțiuni — după părerea mea — pentru a remedia întreaga activitate din școli, de cunoaștere și cultivare a limbii noastre literare: a) exigență față de activitatea și promovarea cadrelor, directorilor, inspectorilor, mai ales a facultăților care organizează reciclări și acordă grade în învățămînt, — căci profesorii buni pot face minuni în predarea limbii și literaturii, în pregătirea elevilor; b) exigență a profesorilor față de elevi, mai ales la compuneri, examene, concursuri, dacă ei s-au achitat de obligațiile foarte mari ale predării adevrate a materiei lor; c) revederea programelor și a manualelor pentru a da un ghid mai concret în mîna, pentru cadre și pentru elevi. Acest ghid trebuie să conțină și lecții concrete de stilistică, de retorică, cu aplicații pe texte instructive prin bogăția și expresivitatea mesajului literar-artistic.

Astfel se va realiza un progres în stăpînirea și folosirea limbii, ținînd seama mereu de adevărul aforismului lui Blaga: „Limba cea de toate zilele este o unealtă și o formă a spiritului”.

Conf. univ. dr. C. DIMITRIU, Facultatea de filologie din Iași:

Referitor la locul disciplinelor lingvistice în școală, sîntem de părere că programele și manualele școlare actuale — care, principial vorbind, au merite autentice — sînt susceptibile de unele înnoiri.

Un aspect la care ar putea să mediteze cei ce elaborează programele și manualele școlare îl constituie actualitatea cunoștințelor de limbă română predate în școală. Spre deosebire de diversele discipline științifice care constituie obiecte de predare în școală, unde în limitele posibilului „se ține pasul” cu cercetarea științifică (de exemplu, elevii iau contact cu teoria mulțimilor încă din prima clasă elementară), la limba română apar uneori diferențe mari între cunoștințele predate elevilor și nivelul cercetării. De pildă, în sintaxa actuală a limbii române se acceptă de către majoritatea specialiștilor că numărul părților de propoziție este mai mare de patru, la subiect, predicat, atribut și complement adăugîndu-se elementul predicativ suplimentar (care poate fi numit și atribut circumstanțial). Introducerea acestei părți de propoziție în manualele școlare ar avea ca rezultat evitarea unor neconcordanțe (sesizate uneori și de elevi!), în sensul că în contexte de tipul versului eminescian *apa sună somnoroasă* adjectivul *somnoroasă* nu poate fi considerat nici circumstanțial de mod (pentru că, pe lângă verbul *sună*, determină și substantivul *apa*), nici atribut (pentru că determină nu numai numele, ci și verbul). Subordonîndu-se simultan unui nume și unui verb, cuvîntul *somnoroasă* (precum și oricare altul aflat în această situație) reprezintă funcția sintactică de element predicativ suplimentar (atribut circumstanțial).

române în școală

În predarea timpurilor verbului, programele și manualele școlare se bazează și în momentul de față tot numai pe conținutul categoriei gramaticale a timpului, elevii trebuind să recunoască un timp sau altul doar după raportul dintre momentul acțiunii și momentul vorbirii (vezi manualul pentru clasa a V-a, 1980, p. 79). Ignorarea criteriului formei (care este utilizat în măsură maximă de către specialiștii din zilele noastre) are ca rezultat faptul că majoritatea elevilor din ciclul gimnazial aproape că nu pot deosebi timpurile unul de altul. Așa stînd lucrurile, considerăm că rezolvarea acestei situații va veni de la introducerea în programe și manuale a formei: *văzui*, de exemplu, este la perfectul simplu pentru că conține sufixul — u —, indiferent de faptul că acțiunea este încheiată în trecutul apropiat sau mai îndepărtat; *văzusem* este la mai mult ca perfect, întrucît conține sufixul — se — adăugat la sufixul perfectului simplu, nemăprezentînd interes terminarea acțiunii date înaintea altei acțiuni trecute ș.a.m.d.

"Teama" de a introduce cunoștințe teoretice la predarea limbii române în școală va fi explicînd afirmația că „nu toate cuvintele au tema diferită de rădăcină: *bun, mare, frumos* etc.", în opoziție cu situațiile în care tema se deosebește de rădăcină, la un verb ca a *familiariza*, care „are rădăcina *famil-*, tema *familiar-* și terminația *-iza*” (manualul pentru clasa a VII-a, 1981, p. 8). Trecînd peste „surprizele” din citatele de mai sus (dacă temă—rădăcină+unul sau mai multe afixe, atunci tema este întotdeauna diferită de rădăcină; românescul a *familiariza* provine din francezul *familiariser* și, deci, în limba română nu poate fi segmentat în *famil-lar-iza* etc.), credem că — așa cum înțeleg abstracțiunile matematicii, de exemplu — elevii ciclului gimnazial sînt capabili să înțeleagă și abstracțiunile lingvisticii, cu condiția ca acestea să fie transmise convenabil. Întrucît în școală nu se formează specialiști, ci doar cultura generală a tîneretului, ni se pare potrivit ca din mulțimea cunoștințelor dintr-o specialitate să se selecteze pentru școală numai acelea care au caracter general, evitîndu-se amănuntele și controversale. Admițînd acest lucru, credem că pentru structura cuvîntului în școală se poate renunța la termenul desuet terminație, precum și la termenul controversat temă, operîndu-se cu termenii: rădăcină, cu semnificația de element indivizibil din punct de vedere lexical și gramatical; prefix, care, precedînd rădăcina, are rolul de modificador al sensului lexical al rădăcinii; sufix, care, urmînd rădăcinii, poate fi lexical, dacă modifică sensul lexical al rădăcinii, sau gramatical, dacă indică anumite categorii gramaticale ale verbului; desinență, cu sensul de partea finală de la cuvintele flexibile prin care se marchează categoriile gramaticale de gen, număr, caz sau persoană. De exemplu, verbul *înfrățeam* conține rădăcina *-făt(-iață)*, prefixul *în-*, sufixul lexical *-iș-*, sufixul gramatical *-a-* și desinența *-m*.

Un alt aspect care ar putea sta în atenția autorilor de programe și manuale școlare este reprezentat de diversificarea cunoștințelor de lingvistică predate în școală. Cu extrem de puține excepții (datorate mai ales predilecției unora dintre profesori), cunoștințele lingvistice cu care sînt înzestrați tînerii în școală vizează numai momentul actual al limbii române, neglijîndu-se aproape total istoria limbii noastre și descendența românei din latină. Bazîndu-se și pe tradițiile școlii românești, ni se pare potrivit ca studiul limbii să fie continuat sistematic (1 oră pe săptămînă) în clasele a IX-a — a XII-a, unde să se urmărească — bineînțeles în laturile sale cele mai importante — procesul transformărilor suferite de latina dunăreană care a devenit limba română. Cunoașterea aspectelor esențiale ale evoluțiilor fonetice, gramaticale și lexicale de la latină la română, precum și a ponderii diverselor influențe exercitate asupra limbii noastre (influența slavă, maghiară, greacă, turcă, franceză, italiană etc.) va avea ca rezultat înarmarea tînerilor cu elemente de importanță maximă pentru educația lor patriotică.

Mesaje de salut

Cele două aniversări ale
 „Revistei noastre” sînt desigur
 un eveniment cultural, în cadrul
 învățămîntului medical. Urz lichu-
 lui „Unicea” din Focșani să
 sărbătorească în anul 2012 cen-
 tenarul său și de aci înainte
 m^o sute de ani!

Irbanliușu

1

Redacția

cu imaginea cataloană

Revistei noastre

din Focșani, revizorilor,

cuimății care și-au

reunit cu bune

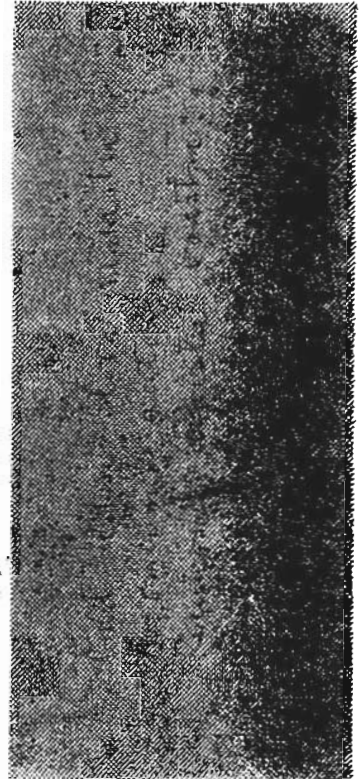
merite prestigiu

și cultura

românească

Văleșcu-Papeanu

3

2

În calitate de Vranceană mă
 apropiez cu caldă simpatie de tinerii
 care înconjoară pe domnul P. Dima,
 directorul interesantei reviste din
 Focșani, tipărită cu un devotament
 uimitor, sfidînd dificultățile și
 atîngînd perfecția din toate punctele
 de vedere. Îl felicit cu caldă
 admirație.

Cella Delamancea

4

adresate „Revistei noastre” cu prilejul dublei aniversări

„Revista noastră”, roasă de eforturile făcute constant, cu dăruire și pasiune, răzvrătire și plerostament de entuziaști săi redactori și colaboratori, s-a afirmat în publicistica din țara noastră ca o apreciată tribună de cultură, cu rezultate meritorii în informarea și formarea multilaterală a elevilor.

Urrez colectivului de redacție, profesorului coordonator Petrișche Bîmba, putere de creație și perseverență neobosite pentru realizarea în continuare a „Revistei noastre” la cote calitative ce sînt mai înalte, spre onoarea profesorilor și elevilor liceului „Unirea”, spre mîndrie noastră, a celor care trăim și murim pe aceste meleaguri.

Ion Nistor,
redactor-șef al liceului „Milecovul”

Cu un egal impliniri a 70 de ani de la fondarea „Revistei noastre” ca și cum colaborăm cu ei în ani 1913-1914 înep tîmînța colaborării cu unii cești mîmî succese.

Octavian Neșu

Dacă în viața noastră „Revista noastră”, care impliniri, într-o 70 de ani, are țansa să fie un elev etern. Si oit tîmînța 70 de ani încreș. O tîmînța matură. Pa care să urăm să o propunem cititorului și la no vîdă. Sîmînța vîdă vîdă!

7 ianuarie 1982

Paula Bărbulescu

8

„Revista noastră” a devenit o...
revistă, fiindcă ea comunică cu cititorii...
și place revistă, dar, la 70 de ani...
de apînță revistă noastră scade la fel...
de tîmînța și formarea, ea pe mîmînța...
debutului. Sîmînța cu unu pîmînța...
fi oit tîmînța ca oit o lîmînța...
continuu de mîmînța mult pîmînța departe!

Manole Amănaș
Valeriu Băpeanu
Petrișche Bîmba
Al. Cloncu
D. G. G. G.
M. G. G. G.

8

Mesejele sînt semnate de :

1. Acad. Șerban Cioculescu
2. Giuseppe Navarra
3. Valeriu Băpeanu, directorul Editurii „Eminescu”
4. Cella Delavrancea
5. Ion Nistor, redactor-șef al gazetei „Milecovul”
6. Nicolae Dragoș, redactor-șef adj. al ziarului „Scînteia”
7. Octavian Moșescu
8. Manole Amănaș, redactor-șef al revistei „Urzica”, Vlad Mușatescu, Rodica Toit, Al. Cloncu, Giuseppe Navarra, S. N. Ghiteșcu, Mircea Florin Ciomăneșcu.

Un gând

Am trăit anii copilăriei într-un orașel de pe Dunăre, unde pe zece de străzi se puteau vedea numeroase magazine de cereale. Într-adevăr, un oraș al „cerealiștilor”, cel care cumpărau din întreg județul Ilfov, grâu, orez, ovăz, porumb, mazăre, linte, floarea-soarelui etc., trimițându-le cumpărătorilor interni ori externi cu prețuri foarte bune, în comparație cu cele pe care le plăteau producătorilor, țăranilor...

În orașelul acesta, Oltenița, pe care l-am deservit cu lux de amănunte Ioachim Botez în „Insemnările unui beller”, dar și eu în „Luminile oglinzilor”, la liceul nostru, „C. Alimăneșteanu”, nu exista vreo revistă literară; ceva mai mult, directorul liceului, C. Stoicescu, ne pedepsea alinaud că noi îndrăznim să colaborăm la publicații ca „Limba română”, condusă de V. Corbacea, ori chiar „Vraja” și „Crinul”, unde scriam, între alții, Virgil Carianopol, Toader Scarlat, Tudor Ștefănescu, Ion Târbescu, N. Copoiu și alții.

O! să fi avut între cei din corpul profesoral o personalitate cum este profesorul Petrache Dima, care, de seori, în vacanță, își duce elevii pe drumurile străbătute de cei mai mari scriitori ai țării — Eminescu, Rebreanu — reconstituindu-le strădaniile și reflectând toate impresiile — cu fotografiile inedite — într-o revistă a liceului! Cine știe câte talente nu s-ar fi ivit! Fiindcă mulți colegi de-ai mei, Traian Păun — azi profesor pensionar de limba română în Oltenița, Adrian Ghiljescu, Gh. Boerescu și alții erau înzestrați realmente, cu talente literare.

De câte ori primesc la „România literară”, „Revista noastră”, mă gândesc, firește, și la truda voastră, la pasiunea voastră stimulată de profesorii de limba română, dar și la faptul că, iată, dispuneți de o publicație unde cei mai talentați își pot spune cuvântul discutând lucrări literare clasice ori publicându-și versurile proprii. Nu întâmplător la Focșani, numeroși poeți s-au maturizat în mai mare măsură ca în alte orașe mari, unii devenind chiar membri titulari ai Uniunii scriitorilor, și alcătuind în orașul Unirii, cel dintâi cenacul literar al Uniunii scriitorilor!

Când vă răsfoiesc revista, mă aflu întotdeauna în mijlocul vostru, la acele efervescente discuții pe care le purtați pentru a încredința tiparului prin „Revista noastră”, prin coordonatorul acestei excelente publicații școlare, — de departe, cea mai bună de acest gen din întreaga țară — reușitele adevărate, île că e vorba de literatură, fie că miezul preocupărilor este desprins din fizică, chimie, matematică ori din cercetări diverse.

La aniversarea revistei, vă îndemn să mergeți înainte, umăr la umăr pe acest drum superb. Și dacă, totuși, o amărăciune mă încearcă în aceste rânduri de încheiere e doar faptul că eu nu voi mai apuca decât pe unii din voi, — talente excepționale — care vă veți afirma în anii viitori, dar cărora aș dori ierbinte ca la apariția primei lor cărți, eu să fiu acela care să le ia cel dintâi interviu.

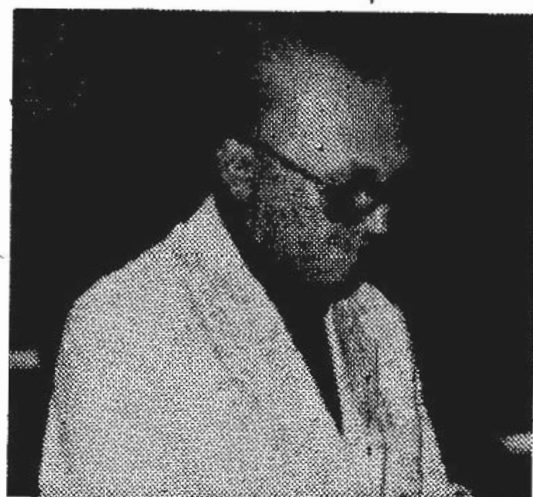
M
E
M
O
R
I
A

Valeriu Răpeanu

Laurețiu Fulga

Dan Deșliu

I. L. Postolache și Alex. Jebeleanu

P
E
L
L
I
C
U
L
E
I

PRIETENII NOȘTRI,

Geo Bogza

George Macovescu, Eugen Jbeleanu și D.R. Popescu

Șerban Cioculescu

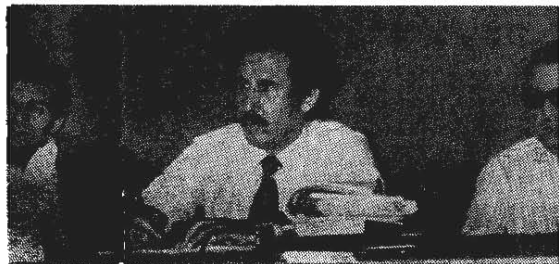
Octavian Paler

Daniela Ciobanu

Edgar Papu și Pompiliu Marcea

Mircea Rașu Iacoban, Mariș Sprescu și Dan Tărbilă

Nicolae Manolescu

INSTANTANEE DE LA CONFERINȚA NAȚIONALĂ
A SCRITORILOR, BUCUREȘTI, 1—3 IULIE 1981

de prof. Petruche DIMA

SCRIITORII

George Bălăță

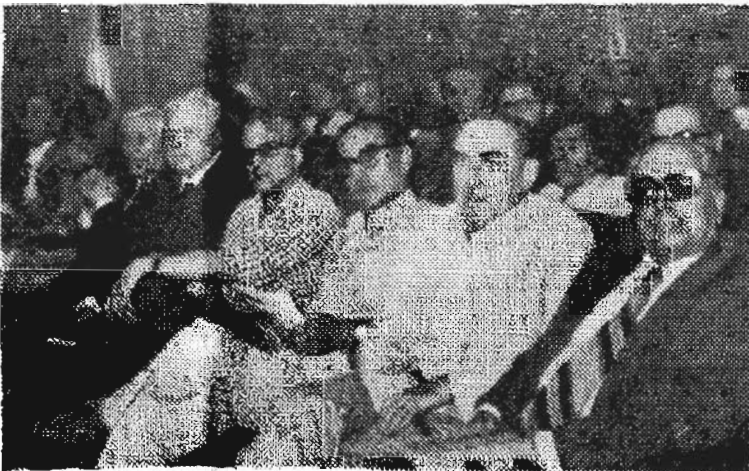
Ana Blandiana

Horia Lovinescu

L. Raicu, E. Simion, Don Horia Mazilu și Valeriu Cristea

De la dreapta la stînga : dr. Ion C. Ivănescu, Ovid Cronmaniceanu, Ștefan Augustin Doinas, Alex. Paleologu, Virgil Teodorescu, Mihail Davidoglu.

Nichita Stănescu și Ioan Grigorescu

DIALOG LITERAR

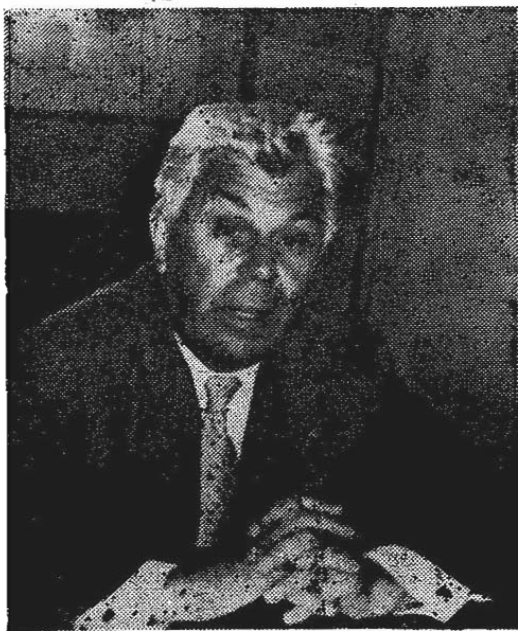
Prof. univ. dr. doc. Constantin CIOPRAGA:

„Călătoresc în fiecare zi, de-acasă pînă la Universitate, prin șapte veacuri de istorie“

— Cine citește opera dv. observă că se conturează tot mai mult imaginea unui scriitor total. Ați dat la iveală numeroase și valoroase lucrări de critică și istorie literară, un volum de versuri, ați anunțat un roman, „Nisipul”, din care ați citit fragmente în cadrul Asociației scriitorilor din Iași. Thalia nu v-a ispitit?

— Problema teatrului mi-am pus-o doar în ultima vreme, aceasta pentru că, după opinia mea, teatrul cere o experiență de viață profundă, multiplă, o atitudine asupra existenței și asupra momentului, cere mai ales o anumită vedere scenică, — plus o tehnică ce vine cu timpul, deci în urma unor experiențe. Artisticeste vorbind, dialogul rămîne o formă de comunicare dintre cele mai pretențioase; reproducînd, în aparență modalitățile de exprimare cotidiene, dialogului scenic i se cere să fie cu totul dens, plin de substanță, căci a copia realitatea, viața de fiecare zi nu înseamnă a crea. Pe marginea comediiilor carașaliene, Ibrăileanu observa odată că teatrul e ganul în care, într-un conținut restrîns, într-un timp scurt, faptele trebuie să sugereze o mare iluzie: cea a vieții. Reproducînd mai mult sau mai puțin exact ideea criticului, teatrul face ca într-un conținut mic să intre cît mai mult conținător, prin conținător înțelegînd fapte de viață, probleme, cazuri de conștiință sau perspective asupra existenței. Semnificativă este și o mărturisire a lui Camil Petrescu, care, foarte tînr, își schița proiectele de creație: voi scrie versuri pînă la 25 de ani, declara el „pentru că este vremea iluziilor”, — tinerețea, prin excelență lirică, fiind vîrsta efuziunilor; voi scrie apoi teatru, fiindcă acesta cere o oarecare adîncire în lucruri și o „anumită vibrație nervoasă”, altceva decît efuziunile lirice; voi scrie în cele din urmă romane, „pentru că romanele cer o bogată experiență a vieții și o anumită maturitate expresivă”, iar după 40 de ani mă voi întoarce la filozofie. Practic asemenea departajări erau imposibile de urmat, căci poetul din Transcendentalia era, în subtext, filozof; în romanele sale sînt evidente trăsături dramatice; teatrul său, se știe, e unul de probleme, — opera unui spirit eminentemente dilematic.

Iată de ce, rîspunzînd la întrebarea dv., cred că teatrul, domeniu în care Carașiale a debutat de timpuriu, este un gen riscant, un gen dificil, în care puțini reușesc, fiindcă, întîlnirea cu publicul este totdeauna hotărîtoare. Dacă în cazul unui poet nu avem niciodată certitudinea că el este citit și anume cit, dacă romanele se citesc în orice caz mult mai frecvent, dramaturgul se confruntă direct cu publicul — și întîlnirea e așteptată cu temere; la teatru, publicul vine dacă-i place, — se abține, respînge plesa, dacă e consideră nerealizată. O premieră e, în fond, un fel de memento, un fel de verificare, de aviz din partea publicului, și examen — dramaturgul află dacă el poate să continue sau să nu continue. Desigur, un eșec nu înseamnă și sfîrșitul unei cariere sau al unor proiecte, existînd suficiente cazuri de debutanți care au pornit cu sîngul și care apoi s-au redresat. Dar arcele scenei sînt neenumerabile. Nu numai dramaturgul se teme de

public. Se tem și actorii plini de experiență, încît mai toți vorbesc de trac, de neliniști, de emoții, de nopți nedormite înaintea premierei — și pe bună dreptate. Mulțimea ochilor ce se îndreaptă spre personaje, spre actori, se îndreaptă în același timp spre autor. Dacă personajele nu sînt conturate, dacă ele nu sînt bine aprofundate din punctul de vedere al textului dramatic, actorul, oricît de dotat, nu va putea să adauge prea mult.

Ideea cuprinderii cît mai multor domenii de cunoaștere preocupă de secole, iar filozofia culturii o dezbate fără oprire. Specializarea pe o singură direcție reprezintă, în raport cu nevoia de totalitate, un început de suferință; specializarea într-un domeniu nu trebuie să sfîrșească în limitare. Epoca modernă, în care trăim, propune corective felurite. Nimeni nu se cade să se lamenteze că privește viața numai din unghiul restrîns al profesiei sale, o putem vedea prin intermediul cărților, al cinematografeilor, al televiziunii și radioului; o putem pătrunde mai sigur dacă lecturilor le asociem o convenită meditație, dacă sistemul nostru de gîndire se bazează și pe o imaginație adecvată. Aș conchide că omul de cultură contemporan, orientat spre orizonturi multiple poate deveni un om total. Singurătatea intelectualului dintre cele două războaie mondiale, atît de frecvent ilustrată în romanele epocii (la Mihail Sadoveanu, la Camil Petrescu, la Cezar Petrescu și ceilalți) este astăzi un fenomen mult mai puțin frecvent. Pentru specialiștii în diverse domenii tehnice sau de alte genuri, există astăzi posibilitatea regăsirii aceluși sentiment al totalității pe care-l cultivau cu foarte bune rezultate renaștenștii. Se știe, și subliniez acest lucru, că idealul lui Lucian Blaga era acela al regăsirii totalității pierdute. Ideea lui Blaga, pusă în practică în chip metodic, rămîne un mare deziderat pentru a ne adînci în filința noastră de oameni, — oameni care să nu fie, vorba lui Ibrăileanu, niște cimpanzei abstracți...

— În anul 1938, cînd ați debutat în paginile „Curentului literar”, aveai 22 de ani. Încercările dv. beletristice erau mai vechi? De unde a venit impulsul?

— Impulsul a venit, oarecum, confuz, în urma primelor lecturi, care m-au sensibilizat și care mi-au revelat mie însumi anumite latențe. Scriam versuri, fără a le da o mare importanță, pînă cînd în noiembrie 1931 a apărut la Pașcani o mică publicație școlară, **Luminița**. Această revistă a reprezentat pentru mine, ca să spun așa, un factor declanșator. Am publicat acolo cîteva articole, apoi o poveste, firește după modelul altor povești, și alte pagini — proze poetice de fapt, în care mă defulam, mă eliberam de prea multele metafore, de excesul de literatură (era în vogă medelenismul!), fapt cu urmări pozitive, în sensul că debutul pe care l-ați menționat, la 22 de ani, la **Curentul literar**, a fost (aparent) scutit de ezitări, de tatonările, de încercările inerente oricui început. Revenind la **Curentul literar**, într-o retrospectivă care nu poate fi decît lirică, îmi amintesc totuși că și poemelor apărute acolo erau destul de încărcate. Astăzi, dacă le-aș reciti, cu siguranță că mi-ar suna ca niște producții străine. Ele erau însă în spiritul vremii, — cu multă metaforă, cu expoziții, cu imagini în genul unui Lucian Blaga mai decorativ, poate în genul lui Ion Pillat. N-aș putea spune precis spre care tindeam atunci mai mult. Fapt este că nu existau în acele poeme nici arghezianisme, nici sadovenisme; era un fel de dezlănțuire lirică, spontană, o revărsare de tandrețe, de sensibilitate, de puritate, — trăsături și elanuri romantice, corespunzătoare unei măști care, foarte curînd, avea să se schimbe, fiindcă avea să urmeze războiul, iar acesta a produs o mare ruptură în conștiința mea, între starea, aș zice, de copilărie prelungită în care mă găseam și duritatea experiențelor în care intram.

— Ce rol au jucat în formarea dv. școlile prin care ați trecut?

— Un rol esențial l-a avut liceul din Fălticeni, unde cel puțin doi din trei profesori de „umanități” — Dan Prötopopescu, la limba română, și Aurel George Stîno, la franceză — au modelat ceea ce era de modelat în sensibilitatea și în profilul meu uman. Urmăream cu interes și alte discipline, frecventam de pe atunci scrierile de aspect filozofic, am fost totdeauna captivat de istorie, de psihologie, de antropologie culturală, de elementele ținînd de cunoașterea Omului. Audiam cu convingere lecțiile de matematici sau de alte discipline pozitive, fără a găsi, totuși, pentru ele

acea adeziune pe care o găseam necesară dar care nu se producea, datorită structurii mele intime, cu deschideri de alt gen. Liceul avea eminenți profesori de științele naturii: unul era Vasile Ciurea, întemeietor al unui frumos muzeu, fost coleg cu Mihail Sadoveanu sau aproape coleg, personaj intrat într-un roman al lui Mihail Șerban (absolvent mai vechi), **Idolli de lut**; altul, F. Cîrdeș, avea să ajungă profesor universitar la Iași. Un bun profesor fusese profesorul de latină, Gheorghe Osadeș; un reprezentant al matematicilor era Ion Mazăre, figură prestanță, apariție monumentală, cu barba înroșită din cauza fumatului (elevii îl numeau „Barbarosa”...). M-au marcat, cum observam, Dan Protopopescu și Aurel George Stino. La cel din urmă, admiram rigoarea, tactul pedagogic, claritatea expunerilor, interesul pentru cultura clasică și în special dorința de a face din discipoli viitoare personalități. Într-o zi, ne-a adus un plan de compoziție al unui elev dintr-o generație mai veche (cu câțiva ani înainte), pe care ni l-a dat ca model în cursul unei lecții din clasa a V-a. Se referea la o descriere pe o temă dată, — despre toamnă; era ceva despre plecarea păsărilor, despre culorile anotimpului și altele ca acestea. Planul în cauză pe care profesorul îl păstra, era realmente foarte inspirat, un model de gândire și observație logică. Nu știu ce va fi devenit autorul lui, textul s-a pierdut, probabil, lăsînd însă în memoria mea amintirea unei clipe de admirație și poate de invidie.

Știu, de asemenea, la profesorul Dan Protopopescu pasiunea pentru dezvoltarea capacității asociative, legat de rostirea orală. Era el însuși un foarte bun vorbitor, un orator de clasă, dar care nu interesa atât prin valoarea, sau profunzimea idelilor, cit prin elanul comunicativ — un patos contagios, care smulgea întotdeauna aplauze.

Funcționa la liceu o societate de lectură, cu manifestări remarcabile. Cu un an înaintea mea, președinte fusese Horia Lovinescu, care aparținea unei serii anterioare. Aveau loc încercări de pătrundere, de disecare a

Interviu realizat de
prof. Petriche DIMA

(Continuare în pag. 1380)

„Călătoresc în fiecare zi, de-acasă pînă la

(Urmare din pag. 1 379)

unui fenomen literar, a unei opere, la nivelul adecvat vârstei, firește. Ele reprezentau acte de inițiere în laboratorul creatorilor, unele din ele de foarte bună ținută. Se păstra în arhiva societății un registru de dezbateri consemnând intervențiile membrilor, concluziile conducătorului societății — acesta, elev în ultima clasă — și în final observațiile profesorului. Pentru a face o legătură cu Focșanii, menționez că modelul societății de la Fălticeni, era, de fapt, cel al societății similare de la Liceul „Unirea” din Focșani. Eminentul profesor I.M. Rașcu, mai cunoscut ca poet, publicase acolo dezbaterile elevilor săi, membri ai cenaclului sau Societății literare „Grigore Alexandrescu”. Multe din temele tratate la Fălticeni relatau teme de la Focșani. După obișnuitele discuții și concluzii, profesorul Dan Protopopescu venea cu volumul de la Focșani („Și iață cum s-a discutat la Focșani...”) — pentru a ne stimula, pentru a dovedi că am fost mai puțin buni, sau la nivelul înaintașilor mai vechi de pe Mîlcov, menționați în anuarul editat de I.M. Rașcu.

Profesorul Aurel George Stino — al cărui părinte, tot profesor de franceză, fusese unul dintre magistrii lui Sadoveanu — era un cărturar subțire, un cunoscător rafinat al literaturii universale, un cititor pasionat și un interlocutor încântător, motiv pentru care febrilul Anton Holban, ceva mai în vîrstă, fost coleg cu el în primii ani de liceu, îl juțea și-l căuta în fiecare vară. Oriunde ar fi fost, autorul Ioanei, vara, revenea asemenea lui E. Lovinescu, unchiul său, în tîrgul copilăriei, odihnitor ca o stațiune de villegiatură, spațiul incitînd la reverie și meditație intelectuală. În bogata bibliotecă a lui Aurel George Stino (stins în 1970) poate fi văzut un portret al lui Anton Holban din prima tinerețe. I-am privit de cîteva ori pe stradă, în anii liceului, în lunile de primăvară, cînd cei doi profesori de franceză întrețineau ca întotdeauna lungi discuții peripatetice. Pentru Aurel George Stino aveam afecțiune și aș putea spune că orientarea mea către viitoarea facultate de litere i-o datoram în parte. Mai precis, orientarea spre cercetarea limbii și literaturii franceze, prin care înțelegeam să-mi apropiu o mare literatură universală, a fost determinată într-o măsură și de întîlnirile cu Aurel George Stino, care, intelectual delicat, împrumuta din cărțile sale din bibliotecă, invita la discuție și înlătura imediat barierele, încurajînd, stimulînd, cum se cade să facă orice profesor.

Locul aspirațiilor de viitor rămînea însă Iașul, spre care visam în copilărie.

— În 1939 ați urmat cursuri de specializare la Paris, iar după război v-ați reîntors în calitate de lector, dacă nu mă înșel, la Sorbona. Ați participat la diferite congrese internaționale. V-ați gîndit să evocați în scris aceste contacte de mare spiritualitate ?

— Întrebarea cade pe o neîndeplinită intenție a mea de a fixa vechi impresii și puncte de vedere despre unele medii străine, relațiile cu alte civilizații, într-o lucrare care s-ar putea numi *Climax*, — vizînd particularitățile spațiilor de cultură și spiritualităților respective. Din anii stagiului meu în Franța, ca lector de limbă și cultură românească la Sorbona și la Ecole de langues orientales vivantes, păstrez un amplu jurnal. Acestor experiențe li se adaugă altele, privind, de pildă, contactele cu cultura italiană sau cu cea elvețiană. Am fost de mai multe ori în Italia, am cunoscut în special mediile intelectuale de la Padova, unde am ținut odată o conferință, la Facultatea de litere în Elveția, am frecventat în special spațiile de cultură franceză și romandă, cu opriri în principalele centre culturale. Dialoguri deosebit de interesante am avut cu colegi din Marea Britanie — la Londra, Oxford și Cambridge. Nu voi omite Belgia și Olanda, Austria, de asemenea, iar de peste ocean posed numeroase observații din Mexic și de la New-York. La Universidad Nacional de Mexico, din capitala Mexicului, am ținut patru conferințe, toate urmărîte cu atenție. Una din ele despre cultura românească modernă, audiată de cadre

Universitate, prin șapte veacuri de istorie“

didactice și studenți, s-a încheiat cu un dialog multiplu, care a durat mai mult decât însăși conferința. Nu uit să remarc interesul cu care am vizitat toate țările vecine nouă, plus Republica Democrată Germană.

Toate acestea, adunate la un loc, pot întregi o biografie în sensul că ele punctează anumite momente definitorii, punctează în special etape ale unei formări, știut fiind că a călători înseamnă a compara necontenit — și comparând putem să ne definim mai bine pe noi înșine. Că din asemenea priviri reciproce rezultă lumină — e un adevăr sigur. Din călătoriile citate aici la modul sumar, am reținut că, în fond, vechile complexe de inferioritate ale românilor care călătoreau peste hotare s-au estompat și se estompează mereu; prin valorile noastre culturale, prin realizările în domeniile științei și tehnicii, — cota prețurii noastre a sporit sensibil. Raporturile mai vechi, se știe, erau considerate ca de la maestru către discipol. Nu vreau să spun prin aceasta că astăzi nu mai avem de învățat. Oricând avem de învățat și chiar de la unii care știu poate mai puțin decât noi, dar știu să spună în alt fel, — adică au alte experiențe în domeniul științei, al literaturii, din care putem extrage ceea ce ne-ar fi folositor.

— În ce măsură sînt cunoscute cultura și literatura română în patria lui Molière ?

— Cunoașterea este — s-o spunem deschis — relativă, fiindcă un prim obstacol, se știe, este limba. Străinii nu citesc, în genere, direct în limba română. Au ajuns la o cunoaștere mai mult sau mai puțin suficientă a literaturii, a culturii noastre, acei studenți ai universităților franceze care frecventează secția sau disciplina „limba și literatura română”. Numărul lectoratelor din Franța este destul de impunător. În toate orașele mari, în toate centrele universitare importante, există unul sau mai multe lectorate. La Paris, cred că sînt în momentul de față 4—5 lectori; la Lyon, la Dijon, la Montpellier, la Bordeaux, în alte orașe, de asemenea, lectori de română pregătind studenți în specialitatea menționată, contribuie la cunoașterea sistematică a fenomenului cultural, social, istoric românesc, dar în afara acestora cunoașterea este limitată sau chiar slabă. Avem foarte mult de făcut în acest domeniu, începînd cu intensificarea traducerilor, care, realizate de foarte buni cunoșcători, dublați de artiști, să includă tot ce este caracteristic culturii românești. Să se țină seama de realizări pe toată întinderea culturii românești, din toate etapele, să fie difuzate realizările contemporane nouă, pentru ca această cunoaștere să nu se limiteze numai la ce a fost odată. Paralel cu traducerile, e de dorit ca în publicațiile periodice străine să apară mai multe date despre cultura românească. Deocamdată, numărul prezențelor românești în presa franceză, în presa literară, în genere, este destul de modest. Cu totul oportun ar fi ca la cursurile de vară pentru străini, care se țin la noi, numărul invitațiilor să fie mai mare, pentru ca ei să cunoască direct specificul nostru și în felul acesta să devină intermediari prețioși între cultura noastră și celelalte. Pentru o mai sigură difuziune a traducerilor, ar fi bine ca ele să apară la edituri din țările respective; din experiență se cunoaște că traducerile destinate străinătății, dar imprimate la noi, pot trece mai mult sau mai puțin, sub tăcere, — ochiul cititorului francez, al celui englez sau italian, fiind legat de anumite modele grafice, de anumite edituri. Iată de ce consider necesar ca viitoarele tipăriți să-și găsească profilul convenabil, — motiv pentru care domeniul acesta rămîne deschis; prezența noastră în străinătate e o problemă de maximă importanță, cu atât mai mult cu cît subzistă încă tendința de a considera mai puțin interesante lucrările ținînd de limbă așa-zise „neuniversale” față de cele scrise în limbi universale. Problema este discutabilă, atît timp cît opere redactate în limbă așa-zise „neuniversale”, — daneză, suedeză, norvegiană — provenind de la popoare nu mai numeroase decît noi, au devenit bunuri culturale universale, dovadă că răspîndirea (condiționată desigur de calitate) ține de împrejurări faste. Pentru noi, împrejurările au fost multă vreme

(Continuare în pag. 1382)

„Călătoresc în fiecare zi, de-acasă pînă la

(Urmare din pag. 1 381)

nefaste. Să facem măcar acum, ca opere ale clasicilor din secolul trecut, ale unor mari scriitori din literatura interbelică sau ale unor exponenți de frunte din literatura actuală să fie propulsate în universalitate. În practică, există două tipuri de universalitate: una reală și alta virtuală, cea dintîi fiind reprezentată de scriitori cunoscuți pe toate meridianele, de pildă prin Voltaire, prin Baudelaire sau prin Albert Camus, prin Goethe, prin Heine sau prin Thomas Mann, prin Dante, prin Leopardi sau prin Alberto Moravia, prin alții scriitori de limbă engleză începînd cu Shakespeare. Aceștia sînt realmente scriitori de difuziune universală. Se pune întrebarea dacă Eminescu este un scriitor cu un destin similar. Universalitatea lui și a altora — a lui Sadoveanu, a lui Rebreanu, a lui Blaga și a lui Arghezi, din care s-a tradus destul de mult — este una virtuală; deși operele lor îndeplinesc toate exigențele pentru a deveni universale, practic impedimente diverse se opun universalizării lor reale. A face ca universalitatea lor virtuală, ipotetică, să devină reală este un imperativ etic și patriotic. Deocamdată, Eminescu, Sadoveanu, Rebreanu, Arghezi, Blaga și alții figurează în biblioteci străine, fără ca totuși numele lor să fie cunoscute dincolo de aria unor cercetători sau specialiști.

— Faptul că v-ați născut la Pașcani și iași învățat la Fălticeni v-a apropiat atît de mult de Sadoveanu ?

— A contribuit, de bună seamă, la apropierea de Sadoveanu întii atmosfera sadoveniiană de la Pașcani, ambianța de care deveneam conștient pe la zece ani — și în care trăiau personaje intrate în cărțile scriitorului, fie cu numele lor reale, fie cu nume schimbate. Îmi făcea plăcere să recunosc personaje din *Floare oștită*, din *Locul unde nu s-a întîmplat nimic din Venea o moară pe Siret* și din alte volume, — descoperiri ce-mi produceau o mare satisfacție. Descopeream noi Americi în preajma mea! Contactele ulterioare cu Fălticeni aveau să accentueze dragostea pentru Sadoveanu, fiindcă, trecînd de la bălțile Siretului, de la pădurile din preajmă, de la legendele, de la vorbirea părinților și a celor din jurul meu, — care era vorbirea personajelor sadoveniene — la Fălticeni descopeream că acolo învățam și stăteam în aceleași bănci în care stătuse Sadoveanu; l-am cunoscut și eu pe George Stîno, cărui în *Anii de ucenicie* i se aduc elogii îndreptățite; am descoperit cu încîntare *Nada florilor*, și locurile superbe din preajma casei lui Sadoveanu, din *Dumbrava minunată*, orizonturile deschise spre munți; am adăugat repertoriului de nume cunoscute din copilărie, de la Pașcani, realități și nume legate de Fălticeni — *Haia Sanis*, *Necula Manea*, *Duduiă Margareta*, *Daria Mazu*, *Lai Cantacuzin* — figuri cu rezonanțe elegiace. Urmînd mai lîrziu itinerarul sadoveniian spre Iași sau spre mănăstirile de sub munții Neamțului, cu priveliștile lor caracteristice, mi-am explicat în măsura posibilului — natura experiențelor marelui scriitor. Timpul pune între el și mine acel ecart, acea distanță care face ca lucrurile să apară poate mai frumoase decît îi apăruseră lui Sadoveanu însuși, fiindcă se adăuga acum și legenda lui Sadoveanu.

Fălticeni prin care trecuseră Ion Creangă și voloșii catheți, de care fuseseră atașați Nicu Gane, Eugen Lovinescu — colegul lui Sadoveanu — Sadoveanu însuși, alții, de asemenea, erau Fălticeni ai lui Artur Gorovei, valorosul folclorist, ai lui Aurel Băeșu, ai sculptorului Ion Irimescu, ai lui Jules Cazaban și ai lui Vasiliu Birlic; spațiul acesta, un oraș mic, un orașel, locul unde nu s-a întîmplat nimic, era un spațiu de rezonanță care m-a sensibilizat, apropiîndu-mă și mai mult de Sadoveanu. Ca să recurg la o idee din *Anii de ucenicie*, lecturile mele au fost de două feluri: lecturi directe din Sadoveanu și altele parasadoveniene sau metasadoveniene, — acestea din urmă, de fapt meditații, adresîndu-se direct semnelor și locurilor legate de numele lui.

— În anii adolescenței dv., autorul „Baltagului” atinsese culmea gloriei sale. Ecoul faimei lui ajunsese și în orașul său

Universitate, prin șapte veacuri de istorie“

natal? (În cazul lui Marin Preda, consătenii săi și-au dat seama că este o mare personalitate de-abia în timpul campaniei electorale din iarna lui 1980, adică cu câteva luni înainte de moartea scriitorului. „Nimeni nu-i profet în satul lui”, îmi spune cu amărăciune soră-sa, Ilinca, în vara anului trecut).

— Mihail Sadoveanu venea la Pașcani ocazional, în drum spre mănăstiri, pentru a se reculege la mormîntul părinților; venea, de asemenea, pentru a-și revedea prietenii din copilărie, căci, foarte sensibil toată viața la primele lui amiciții, el cultiva sistematic, deliberat, prietenia. Reflecțiile lui despre acest nobil sentiment, consecvenți patetice, ilustrează că a crezut mult în prietenie și a practicat-o cu generozitate, ajutînd pe toți cei care i-au fost prieteni, în toate ocaziile în care i-a fost posibil. Așadar scriitorul putea fi văzut la Pașcani cu ocazia vacanțelor estivale, cînd întâlnea pe Vlad Nunchievici sau pe un unchi al meu, — acesta din urmă menționat în Anii de ucenicie și în Venea o moară pe Siret. Pentru cei din țîrg, faptul rămînea fără ecou, — fenomen mai mult sau mai puțin analog cu cel privînd pe Marin Preda. Cîți cititori avea Sadoveanu, atunci la Pașcani? Intelectuali erau puțini, un grup de profesori de gimnaziu, cîțiva medici, cîțiva farmaciști, ingineri — aceștia cu siguranță cunoșteau cîte ceva din Sadoveanu. Existau mai multe biblioteci, cercuri de lectură, totuși cînd se vorbea despre Sadoveanu (îmi aduc aminte, eram prin clasa a III-a de liceu), se spunea că e un poet. Nu era o mare greșeală, dar lumea nu știa bine dacă el scrie versuri sau proză. Că este, cu siguranță, un foarte mare poet, — de mult nu se mai îndoieste nimeni. În noiembrie 1930, la sărbătorirea a cincizeci de ani de la naștere, scriitorul a fost invitat și la Pașcani. Fusese sărbătorit la Iași și la București. La reuniunea de la București, Liviu Rebreanu ținuse un cuvînt remarcabil, vibrînd de admirație. La Pașcani, autoritățile au înțeles să dea evenimentului o importanță deosebită. Au fost convocați profesorii și elevii lor de la toate școlile, și cu toții, cu buchete de flori, într-o atmosferă festivă, l-au întâmpinat pe ilustru oaspete, la gară. Trenul de la Iași venea într-o zi însorită; mecanicul, foarte atent, a făcut ca vagonul respectiv să se oprească în dreptul unui covor mergînd pînă la peron; a fost și muzică, îmi aduc bine aminte, o fanfară a căilor ferate. Sadoveanu a cîntat marșul, senin, însoțit de cineva de la Iași, dar nu știu de cine (eram copil atunci, aveam 14 ani), — scoțîndu-și marea pălărie. A urmat o caldă manifestare omagială, la sala de teatru „Unirea”. Pe scenă a apărut Sadoveanu, urmat de cîteva figuri locale, monumental, meditativ, privînd tăcut sala supraaglomerată. Privilegiații din apropierea sa, printre ei doi-trei profesori, îl priveau cu curiozitate. Un învățător, Dimitrie Zaharescu, directorul școlii la care își începuse învățătura elevul Mihail Sadoveanu, a citit mediile acestuia, din clasa a IV-a primară, așa cum apăreau ele în registrul matricol original. Am reținut că la românii elevul „domnului Busuioc” nu avea note ieșite din comun: nu depășea mediile de 7 și 8 (a fost foarte sever acest „domn Busuioc” sau „Trandafir”, cum l-a rebotezat scriitorul într-o povestire) avea note mai mari la istorie.

Cuvînte omagiale au rostit profesorii Dan Protopopescu, de la Fălticeni, și Andrei Moceanu, de la Pașcani. Dan Protopopescu, cum arătam anterior, un orator talentat, mai tînăr decît Sadoveanu cu vreo 15 ani (ar avea acum, dacă ar trăi, 85 de ani), a început cu formula: „Măiestre, pîrdalnică asta de emoție nu mă lasă să vorbesc liber, fără hîrtie. Fie-mi îngăduit, în acest moment de excepție, să folosesc un text scris”. Mai emoționat încă, profesorul Andrei Moceanu a făcut o caracterizare generată a vieții și operei scriitorului. Între timp, a ars un bec de deasupra scenei, iar cineva din prezidiu a spus cu glas puternic: „Iată un pretext de povestire!”... Sadoveanu a vorbit destul de puțin, mîrgînîndu-se la mulțumirile de rigoare. Era, desigur, mișcat, poate pentru că revedea sau recunoștea

„Călătoresc în fiecare zi, de-acasă pînă la

(Urmare din pag. 1 383)

în sală foști colegi, foști prieteni. Partea solemnă a manifestării se încheie patetic. Prietenul Vlad Nunchievici, care-l însoțea la ieșire, era din primul val de emigranți poloni din fostul imperiu austriac, stabiliți la Pașcani și aclimatizați. Învățase perfect limba română. Pe acest Vlad Nunchievici, prieten de elecțiune, — Sadoveanu îl evoca în elegia *La paisprezece ani*, vîrstă la care viitorul scriitor mergea pentru reculegere în țintirîmul de la Pașcani, la mormîntul mamei sale. Citeau amîndoi din Eminescu. (În *Anii de ucenicie* se găsesc mențiuni similare). Și în noiembrie 1930, după momentul festiv, Sadoveanu a făcut un scurt pelerinaj la mormîntul părinților. Lui Alexandru Sadoveanu, tatăl, nu i-a tertat incomprehensiunea față de Profira, mama scriitorului, căreia i se imputa obîrșia modestă. Mîhnirea scriitorului, niciodată stinsă, transpare indirect în cîteva povestiri, dar și direct, fără ambiguități, în *Anii de ucenicie*.

— L-ați cunoscut personal pe Sadoveanu ?

— Am fost în preajma lui de cîteva ori. Cînd a aflat că port numele unui foarte bun prieten al său din copilărie, Ion Ciopraga, m-a întrebat dacă-i sînt rudă. I-am spus că da. Taciturn cum era scriitorul, dialogurile se potolneau, nemergînd departe; se refereau însă întotdeauna la Pașcani: ce este pe la Pașcani, ce s-a mai făcut, dacă trăiește cutare fost coleg, dacă trăiește unchiul meu — întrebarea despre acesta mi-a pus-o de fiecare dată; întreba despre locurile care i-au fost dragi din „Vatră”. Casa în care se născuse era în partea de sus a tîrgului, de unde avocatul Sadoveanu s-a mutat apoi în Vatra — Pașcani, în cadrul patriarhală Casa din „Vatră” — existentă încă, dar cu modificări, potrivit intereselor proprietarilor ce s-au succedat — a fost casa fericirilor lui, casa zburdălnicilor, spațiul unei copilării în libertate. Incursiunile spre pîrîul din preajmă și spre Dealul Morii, iar după ce a împlinit paisprezece ani, explorările cinegetice în băștile Siretului, aventurile tîneresci, toate s-au făcut de acolo, din „Vatră”, motiv pentru care locul i-a rămas foarte drag tot timpul. Peste drum de casa copilăriei trăia Iancu Lioarei, personaj care apare în una din ultimele cărți. Mă refer la una din cărțile tipărite postum, *Lisaveta*. (Lisaveta era soția lui Iancu Lioarei). Tot în „Vatră” se găseau nenumărați meșteșugari, oameni talentați: povestitori, lăutari, ca și undîțari, inși pricepuți la orașii, — figuri anexate sentimental repertoriului sadovenian. Tîrgul era deschis observării altei lumi, — străinilor veniți cu compania „Strussberg”, austrieci sau poloni — sau evreilor. Era un spațiu diferit de cel din „Vatră”, cu populație integral autohtonă. Comprehensiunea arătată de Sadoveanu străinilor, lipsa sa de prejudecăți se datorează contactelor timpurii cu naționalități diverse, într-un spațiu restrîns; s-a apropiat firesc de neamuri deosebite, ajungînd la descifrarea profundă a mizeriilor, a necazurilor și suferințelor, indiferent de purtătorul acestora — fie român sau polon, austriac sau evreu.

— Ce anume v-a legat de Iași ?

— De Iași m-a legat și mă leagă totul, în înțelesul că spațiul acesta binecuvîntat reprezintă pentru mine un spațiu de intimitate, un fel de pămînt al făgăduinței. Citisem despre Iași tot ce-mi căzuse în mîină, încît îl cunoșteam imaginat înaintea de a-l fi văzut. Iașul Daciei literare, al *Convorbirilor* literare, al *Contemporanului*, al *Vieții românești*, avea cînd am venit aici, rezonanțe spirituale excepționale; încărcat de amintiri, nu înceta să alimenteze o mitologie; plin de monumente și de zelatori ai cărților, memoria lui vie se asocia reveriei. Poate că nicăieri oamenii de artă n-au visat mai intens ca la Iași, ceea ce-l determina pe Arghezi (într-o cronică teatrală din *Viața românească*, prin 1912) să scrie că Iașul e un oraș mai degrabă de vizători decît de spectatori de teatru.

La primul contact cu orașul, m-au frapat unele contraste. Descoperirea lui treptată, familiarizarea cu cetatea de cultură, cu împrejurimile, cercetarea valorilor sale multiforme aveau să mă orienteze spre esențe, spre

Universitate, prin șapte veacuri de istorie⁴

inconfundabilul climat ieșean. Călătoresc în fiecare zi, de-acasă pînă la Universitate, prin șapte veacuri de istorie, împrejurare care face ca aceste contacte cu trecutul să aibă o valoare afectivă și etică devenind o necesitate vitală. Iașul este pentru mine un loc de elecțiune, unde mă simt eu însumi, deși există tărîmuri mai decorative, mai pitorești. Gloria lui e de a regenera mereu, astfel că, dominat de un geniu al locului, spațiul acesta asigură breptat apariția unor noi generații de producători de cultură.

— Acum vreo doi-trei ani, cu prilejul manifestărilor organizate în cadrul Salonului literar „Dragosloveni”, un tânăr poet v-a cerut adresa. I-ați răspuns simplu: „Constantin Clopraga — Iași. Fiți sigur că scrisoarea ajunge”. Recunoscuta dv. (sobrietate n-a putut totuși ascunde o anumită mîndrie, în sensul bun al cuvîntului. Greșesc?

— Nu e deloc vorba de mîndrie, de orgoliu, ci de o situație lesne de explicat. Faptul că scrisori fără mențiunile privind strada și numărul sîmi parvin fără dificultate se explică prin aceea că, primind multă corespondență, la oficiile poștale din oraș numele meu este bine cunoscut funcționarilor cartatori. Pînă acum nici un mesaj cu adresă incompletă nu s-a rătăcit. Deși ajuns la aproape o jumătate de milion, Iașul nu este un megapolis, așa că e posibil ca unele persoane să fie cunoscute.

— Cum vi se pare fenomenul literar actual?

— Asistăm, cred, la o improspătare notabilă a forțelor. Dispariției celorva scriitori mari îi succede afirmarea altora din generațiile intermediare — Augustin Buzura, Petre Săbucdeanu, Ștefan Bănuțescu, Constantin Toiu și alții. În ultimii ani, prozatorii par a deține prioritatea în conștiința publicului. De menționat, iarăși, contribuția din ce în ce mai vie la viața literară a ceea ce odinioară se înțelegea prin vocile „provinciei”...

Iași, 8 septembrie 1981. (Text înregistrat pe bandă magnetică).

COLȚUL DONATORULUI

Un
emoționant
gest!

Părinții elevilor Liceului „Unirea”, întruniți în ședința din 17 ianuarie 1982, au hotărît crearea unui fond de sprijin pentru „Revista noastră”. În cei 10 ani ai seriei noi, este primul ajutor financiar acordat ei.

Și pe această cale, le mulțumim din toată inima!

Fondul „Corneliu M. Popescu”

Recent, ne-a vizitat liceul tovarășul Mihai Popescu, tatăl lui Corneliu M. Popescu, cel mai bun traducător al operei lui Eminescu în limba lui Shakespeare. Cu acest prilej, în semn de omagiu adus memoriei fiului său, dispărut în timpul cutremurului de la 4 martie 1977, și drept mulțumire pentru contribuția adusă de „Revista noastră” la popularizarea excelentei realizări a acestuia,^{*)} a donat bibliotecii Liceului „Unirea” volumul „M. Eminescu — «Poems». English version by Corneliu M. Popescu”, apărut în Editura „Eminescu”, precum și numeroase publicații în limba română și în principalele limbi de circulație mondială, reviste în care sînt inserate articole dedicate acestui copil minune. Cu aceste lucrări s-a creat fondul care-l poartă numele. Totodată, a făcut un abonament de sprijin la „Revista noastră”, în valoare de 300 de lei.

^{*)} Vezi „Revista noastră”, anul VIII, nr. 58-59-60 (serie nouă) 1979, pag. 926-927.

Afirmație

*Ați văzut prigoaria
coborînd în fiecare dimineață
și strigîndu-mi numele?
Ea-mi este copilăria!*

Poet

*Gîndurile vremii îmi stau pe aproape
însemnînd distanța și tocîndu-și coate;
vecinele mai bat pe garduri preșuri,
bătrînii mai adorm pe înserate.
Același albastru-mi este acoperiș,
plingerea vîntului o ascult gîndind,
iar cînd avem păduri de ploii
vin cu voi să le colind.
Sînt beat de poezie și roi în anotimpuri,
eu caut mierea vie în teii din olimpuri;
cetățile mă înconjoară,
pe ramuri dau căldură,
în zborul meu prin țară
nu mă lovesc de ură.*

Prin pod

*Ce este podul?
Puneam piciorul pe el și mă vedeam uriaș,
pe sub mine treceau toate relele,
simțeam cum se-ndoaie al pămîntului ram
și cum își deschideau gîndul castelele.
Prin pod, trupul meu se lega de tine
și timpul încovoia-ntre noi aerul...*

Columb

*Un golf este un tărîm
cu multe remușcări.
De intemperii se ține cont
doar cînd ești stîncă
și ai luciul sufletului de apă
după ce înghite o barcă
și norocul nu știe să înoate.
Pe-aici a fost și trecerea mea
cu o barcă ilustră
dintr-un arhipelag mîhnit
că nu mai aude cîntînd
în sihgurul său golf —
lebăda noastră.*

VRANCEA LITERARĂ

CONSTANTIN DUȘCĂ

Premiul „Revistei noastre”
la concursul de creație
al celei de-a XII-a ediții
a Salonului literar
„Dragosloveni”

Statistică

*Dăm deoparte anotimpurile,
orele nu se rețin decît la nașteri și
la refacerea istoriei.
Zilele însemnate cu roșu sînt emotive,
banalul e sugrumat în memorie,
din cercuri doar dreptele ies,
paharele sînt goale de suflet,
la mijloc, banul călit roade năravurile,
viața vinurilor se curbează în butoaie,
sandalele-s exilate pe false calapoade,
o podea ascultă cu urechea pămîntul,
ferestrele stau cu coatele pe pervaz
și nu toți oamenii lasă deschise
ferestrele la inimi, seara...*

VRANCEA LITERARĂ

Un nume :

Virgil Panait

S-a născut la 10 mai 1956, în comuna Bordești, județul Vrancea. În anul 1975, a absolvit Liceul „Unirea”. A colaborat la : „Amfiteatru”, „Ateneu”, „ră română”, „Îndrumătorul cultural”, „Milcovul”, „Apărarea patriei”, „Cronica”, „Flacăra”, „Limbă și literatură română”, „Îndrumătorul cultural”, „Milcovul”, „Orizont”, „Revista noastră”, „Săptămîna culturală a Capitalei”, „Scînteia tineretului”, „Steagul roșu” (Ilfov), precum și la patru antologii colective apărute la București și Focșani. În perioada 1973—1975, a făcut parte din colectivul redacțional al „Revistei noastre”. Distincții : premiul I la Iaza județeană Ilfov a Festivalului național „Cîntarea României” ; premiul I la Festivalul-concurs Focșani, 1978 ; premiul al II-lea în cadrul Salonului literar „Drago-sloveni” — 1978.

P O E M E

Fiului meu Paul-Cristian

Pleoapele-mi gem de
neadevărul
lumii — cînd te naști, poezie...

Ție, moarte, eu îți sînt dator
cu șansa
ta de-a mă ucide cu poezia...

De-atîta credulitate, pe poet
îl cuprinse mila. De-aceea se
hotărî să strivească lumea
între pleoape...

Luna ne-a dat cu sărut cu tot
afară din noapte. Tac. Taci...

Așteptăm, mereu așteptăm cîte
ceva ; pînă cînd devenim
așteptare —
ecou al unui gol pierdut...

Vîntul descifra alfabetul
părului tău. Ce amurg, ce
amurg
era...

Marea își bate la mașină
pescărușii obraznici. Auzi,
iubito ?

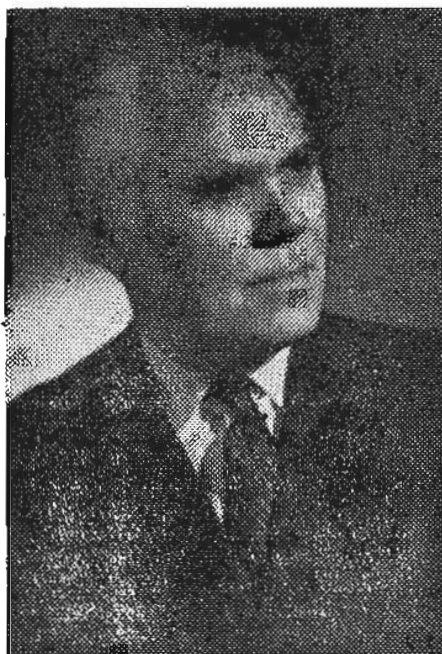
Să furi caii doar pentru
ochelarii
lor : iată o artă...

În fața iubirii, poetul astfel
vine :
ca la un congres al trandafirilor
alungați...

Lacrimi cu formă de cuvînt
i-au
crescut poetului în loc de
inimă...

FOȘTI ELEVI AI LICEULUI

Prof. univ. dr. AL. V. GROSSU

L-am cunoscut în vara lui 1980, când promoția sa a sărbătorit împlinirea unei jumătăți de veac de la absolvirea liceului. Unii dintre ei nu se revăzuseră din 1930. Au călătorit cu același tren și chiar în același compartiment, fără să se recunoască. De-abia în fața sau pe culoarele școlii și-au strins mâna, cărînd să se și prezinte.

La apelul făcut de prof. Costache Diaconescu (singurul în viață dintre dascălii de-atunci) a răspuns și un om voinic și vioi, care, deși era cadru universitar, stătea cuminte ca un elev.

A evocat întâmplări și figuri de-acum 50 de ani, a vorbit pe scurt

despre activitatea sa didactică și științifică. Imediat i-am reținut numele: **Alexandru V. Grossu.**

Materialul documentar cercetat ulterior mi-a creat imaginea unei personalități proeminente, care a răzbit în viață prin muncă asiduă și nenumărate sacrificii.

S-a născut la 14 iulie 1910, în satul Ciorăni, com. Pufești, județul Vrancea. Urmează cursurile gimnaziale la Adjud, pe cele liceale la „Unirea“, după care se înscrie la Facultatea de Științe (secția științe naturale), pe care o absolvă în 1934. În 1939, susține examenul de doctorat cu teza „Caracteristica gasteropodelor din masivul Buceg— Girbova din punct de vedere sistematic, ecologic și biogeografic“, în fața unei comisii alcătuite din profesorii: A. Popovici-Birznoșanu, Ion Simionescu și Vintilă Mihăilescu.

După absolvirea Seminarului pedagogic din București, este profesor suplimentar la liceele „Matei Basarab“, „Spiru Haret“ și „Mihai Viteazul“ din București, iar după promovarea examenului de capacitate — profesor titular la Timișoara.

Carierea sa universitară începe în 1919, în orașul de pe Bega, la Institutul de medicină. Trei ani mai târziu, este transferat la Institutul pedagogic din București, unde devine profesor universitar. Din 1955, trece la Facultatea de biologie a Universității din București, simțind fiind și director al Muzeului de științele naturii „Gr. Antipa“. În 1957, i se încredințează funcția de decan al acestei facultăți.

Preocupările sale științifice datează încă din anii studenției, când începe să publice recenzii și comunicări.

Cu trecerea timpului, bibliografia sa capătă proporții impresionante: peste 170 de lucrări, multe dintre ele devenind opere de referință și dincolo de hotarele țării, unde au fost traduse și tipărite în principalele limbi de circulație mondială*).

A participat la numeroase conferințe internaționale și a fost ales membru activ al unor societăți științifice prestigioase. Mai mult, în semn de omagiu, unii cercetători străini au hotărât ca o serie de specii de moluște să poarte numele românului **Alexandru V. Grossu.**

* Prof. univ. dr. Alexandru V. Grossu — Memoriu de titluri și lucrări, Tipografia Universității din București, 1974, p. 26-28.

Cel ce va scrie o istorie a operei muzicale românești, vastă sinteză menită să lămurească începuturile și întregul proces al dezvoltării teatrului românesc de operă, va trebui să aibă în vedere și activitatea desfășurată în acest sens de I. L. Caragiale.

Spirit autodidact, tinzând să îmbrățișeze marile idei social-politice și filozofice ale veacului său, meloman pasionat, sensibil atras de valorile clasice, preferând lirismul, armonia, alteori tumultul interior al lui Haydn, Haendel, Beethoven, Caragiale va prelua valorile etern-umane ale muzicii care va ocupa un loc important în viața și activitatea sa.

În 1882, marele dramaturg compune împreună cu junimistul Iacob Nețruzzi (1842—1932), redactorul „Convorbirilor literare”, libretul operei „Hatmanul Baltag” a compozitorului Eduard Caudella (1841—1924), adaptare liberă a unei nuvele a lui Charles Dickens, făcută de Nicolae Gane (1838—1916). Premiera acestei opere are loc la 25 aprilie 1884 și ea n-a avut efectul așteptat, conflictul fiind lipsit de tensiune dramatică, iar personajele slab conturate.

Rod al colaborării cu compozitorul Constantin Dumitrescu (1847—1928), feeria muzicală „100 de ani”, frescă muzical-dramatică a secolului al XIX-lea, se va situa la nivelul unor încercări submediocre de evocare a trecutului istoric.

Teatrul și novelistica lui I. L. Caragiale au constituit punctul de plecare al realizării unor valoroase opere muzicale românești.

Dintre compozitorii care s-au oprit asupra operei autorului „Scrisorii pierdute”, alegându-și ca izvor de inspirație scrierile sale, se cuvin amintiti aici compozitorii Sabin Drăgoi, Alexandru Zirra, Paul Constantinescu.

Întegrindu-se în specificul teatrului caragiălean, Sabin Drăgoi creează în anii celui de-al doilea deceniu interbelic, drama muzicală în trei acte și zece tablouri „Năpasta”. Prezentată în 1928 și 1929 la București și Cluj, opera „Năpasta” se remarcă prin caracterul profund popular al unor arii și duete, ori recitative. În săși tehnica compozițională a lucrării îmbină în mod armonios, unele procedee compoziționale clasice cu cele aparținând melosului popular.

Interesantă și mergând pe aceeași linie a valorificării depline a variatelor resurse ale folclorului lăutăresc, vizând, în același timp, satirizarea unor moravuri ale societății vre-

CARAGIALE — 130

mii, este opera „Kir Ianulea” a aceluiași compozitor, o reușită transpunere muzicală a nuvelei lui Caragiale.

Ni se pare semnificativ să mai menționăm aici drama muzicală „O făclie de paști” a compozitorului Alexandru Zirra (1883—1946), autor al unor valoroase opere inspirate de Ion Creangă, Mihai Sadoveanu etc.

Zirra pune accentul pe adâncirea conflictului psihologic dintre personaje, reliefind cu pregnanță frământările sufletești ale eroilor săi. Opera lui Zirra nu depășește însă stadiul unor experiențe creatoare pe tărâm compozițional, marcând totuși, o etapă în evoluția sa.

Cel care va reuși să pătrundă în mediul și ambianța operei lui Cara-

CARAGIALE și teatrul românesc de operă

giale, înțelegând mesajul ei etic și estetic, este compozitorul Paul Constantinescu (1909—1963)

Paul Constantinescu scrie, pe un libret propriu, după comedia lui Caragiale, opera comică „O noapte furtunoasă”, reprezentată întâia oară, în premieră, vineri 25 octombrie 1935, pe scena Operei Române din București, având în distribuție pe G. Niculescu-Basu, G. Oprisan, Lucia Nanu, Victoria Costescu-Duca, sub direcția de scenă a lui Vasile Enescu și sub conducerea muzicală a lui Ionel Perlea.

Identificând atmosfera piesei, făcând ample investigații în universul moral și uman al eroilor lui Caragiale, pe care-i observă în structura intimă a caracterului lor, Paul Constantinescu ne-a lăsat o versiune muzicală plină de umorul și savoarea replicilor marelui dramaturg. Personajele sînt conturate în tușă groasă, în dimensiunile lor ridicole ori grotesti, în spiritul autorului comediei.

Marius POP

(Urmare din nr. 79-80-81)

La 22 decembrie 1832, Divanul Moldovei trimite către ispravnici o circulară prin care erau înștiințați că „se vor statornici prin orașe și târguri ale principatului (școale) începătoare cu cheltuiala statului“ și că isprăvnicia avea datoria să găsească „o casă cu 4 odăi din care în două să locuiască învățătorii ce se vor trimite de către Epitropie, iar în alte două vor învăța pe tinerime după instrucțiunile ce vor avea. Dascălii urmează a se îndestula cu lefi de la stăpînire“⁷.

În vederea începerii învățămîntului public, Epitropia anunță deschiderea unei școli premergătoare de învățători la Trei Ierarhi. Școala a funcționat între 15 februarie și 15 mai 1832.

La 16 iulie 1832, s-a ținut examenul pentru selecționarea învățătorilor ce vor fi trimiși la școlile (ținutale). La Focșani, este trimis V. Paulini (Paulovici). Ca inspector, Epitropia l-a numit pe Sandu Stamatini⁸. Deși oficial cursurile țineau de la 1 septembrie — 1 iunie, publicația (anunțul) de începere a școlii indică ziua de 26 octombrie 1832, „în casele răposatului neguțător Rașcu, pe ulița poștei, lângă biserica cu hramul Cuvioasa Paraschiva, în megieșimea dumnealui comisul Costache Dăscălescu“⁹.

Școala n-a putut începe nici pe 26 octombrie 1832 — așa reiese din rapoartele „profesorului împlinit“, V.

7. *Istoria școalelor (1800—1864)*, de V. A. Urechia, București, 1892, pag. 50.

8. *Idem*, pag. 201.

9. *Milcovia*, anul III, vol. I—II (documentul nr. 2, din anexă).

10. *Idem*, documentele 3 și 4 din anexă.

ISTORIE LOCALĂ

PRIMELE INSTITUȚII PUBLICHE DE ÎNVĂȚĂMÎNT DIN FOCȘANI (II)

Paulini, către Epitropia Învățătorilor publice din Principatul Moldovei — localul nu era pregătit pentru aceasta, mai ales lipsea mobilierul; o altă cauză era și lipsa de elevi, așa încît la 25 octombrie nu se înscrieseră nici măcar un elev, deși se făcuse publicație. Paulini pune aceeași situație pe seama culesului viilor care-i solicită și pe copii și speră că după cules vor veni la școală. Într-unul din rapoarte, Paulini cere învoire de la Epitropie ca să înscrie și elevi din Focșanii Valahiei, aceștia neavînd înființată școală publică¹⁰.

Școala avea să înceapă abia pe 24 noiembrie 1832, așa cum reiese din raportul spătarului Sandu Stamatini, inspector școlar, către Epitropie, cu un număr de 12 elevi, după care s-au mai înscris încă 18. Erau copii între 6 și 12 ani, între care și două fete, Catinca și Sofia, fiicele paharnicului Vidrașcu. Din „foaia școlarilor adunați“ (catalogul) reiese și situația socială a părinților: negustori, preoți, boieri cu diverse titluri —spătar, paharnic, comis — și doi arnăuți.

prof. Tudora CIUBOTARU

(Va urma)

FOȘTI ELEVII AI LICEULUI

La înmormîntarea lui Tudor Arghezi se pronunță mai multe discursuri. Oratorii ridică în slăvi meritele literare și cetățenești ale celui dispărut, folosind fraze emoționante care vor rămîne în memoria asistenței. Bineînțeles că ia cuvîntul și Zaharia Stancu, pe atunci președintele Uniunii scriitorilor; la un moment dat, cu glasul sugrumat, el ar li spus: „Vidul dureros pricinuit de pierderea unui mare poet...“

Se povestește că, după ceremonia înhumării, în timp ce mulțimea părăsea în grupuri Mărțișorul, un necunoscut s-a apropiat de Stancu și i s-a adresat cu o voce mieroasă și perfidă:

— Mă iertați, maestre, sînt un simplu profan, un nepriceput într-ale literaturii... V-aș ruga pe dumneavoastră să mă lămuriji: cum un vid poate fi dureros?

Zaharia Stancu s-a oprit. L-a săgetat pe individ cu privirea lui vulturească și l-a întrebat:

— Pe dumneata nu te-a durut niciodată capul?

Ionel BANDRABUR

Un vid
dureros...

NOTE DE LECTURĂ

Eugen JEBELEANU :

„DEASUPRA
ZILEI“

Printre importantele apariții editoriale ale anului 1981, se numără fără îndoială și cartea lui Eugen Jebeleanu, „Deasupra zilei“^{*)}, în care dezvăluie momente inedite din viața și activitatea unor personalități artistice din țară sau de peste hotare: poeți, pictori etc., pe unii cunoscându-i în diferite ocazii și-n diverse ipostaze. Tuturor le păstrează o amintire curată, sacră.

Volumul se deschide cu articolul „Pro Patria“, în care autorul arată că numai arta adevărată are un caracter

*) Eugen Jebeleanu, „Deasupra zilei“, Editura „Eminescu“, 1981.

patriotic: „Să nu confundăm, așadar, temele și subiectele (oricât ar fi ele de grandioase) cu încorporarea și cu înălțarea lor spre bolțile cele mai înalte ale Artei, acolo unde stăpînesc

(Continuare în pag. 1 392)

Alexandru RAICU :

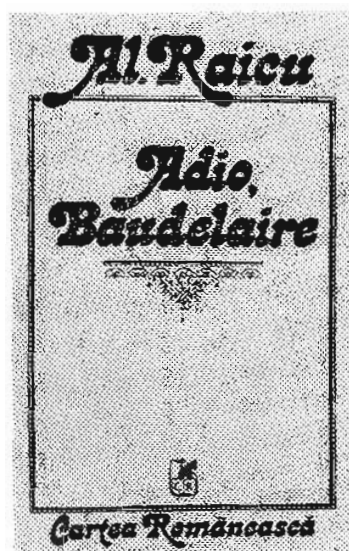
„ADIO,
BAUDELAIRE“ *)

Citind pe Al. Raicu, ne întregim imaginea despre poeții noștri contemporani: plini de aceeași energie creatoare, cu aceeași deschidere spre inedit, spre depășirea continuă a tot ce s-a spus și s-a scris etc.

Abundă în acest volum cele mai originale metafore și alegorii: „umbrele de gumă“, „și cade luna în pahar“, „vîntul de cercuri și linii“.

Adînc ascuns, sensul (sau sensurile) se caută încordînd simțurile :

*) Al. Raicu, „Adio Baudelaire“, Editura „Cartea Românească“, 1981.

„Dacă-ntr-o dimineață n-ai să mă mai vezi și uritul se va strecura prin odăi,

(Continuare în pag. 1 392)

„DEASUPRA ZILEI”

(Urmare din pag. 1 391)

vulturii stelelor. Dacă izbutim să transformăm în Artă tot ceea ce merită este enorm, și este Pro Patria și Pro Humanitate”.

În „Bacovia cel Mare”, își exprimă părerea că atributul „cel Mare” îl merită nu numai personalitățile legendare, ci și poeții. El își exprimă speranța că „oamenii lucizi (nu sînt prea mulți, dar mai sînt”) vor ști, pînă la urmă, că nu poezia Forței, ci forța Poeziei este cea care poate salva umanitatea din mizeria în care se află”.

În alte articole, Jeleleanu aduce un elogiu vieții, bucuriei de a trăi, sădind, în același timp, ura împotriva războiului și a celor care-l generează.

ză. Zguduitoare sînt rîndurile referitoare la satul cehoslovac Lidice, răs de pe fața pămîntului de hoardele hitleriste. Finalul este o patetică chemare adresată întregii omeniri: „Să ne amintim, și amintirea să fie o pavază care să unească pe toți oamenii de bîmă, — căci un monstruos suierat de brici spîntecă din nou văzduhul gata să radă și pletele lunii și ale soarelui, și mai ales firul acestei biețe vieți omenești, și așa de scurt...”.

În alte tablete, autorul prezintă soarta umilă a poezilor și actorilor în societatea burgheză. Dintre aceștia îi evocă pe Bogdan Amaru, Bob Bulgaru ș.a., care s-au stins din viață înainte de a-și realiza visul. Amintirea lor „ne arde în inimă ca bobocul unui bujor, care nu s-a putut desface pentru a se transforma într-o cupă plină de luminile vieții și de toate constelațiile”.

Titlul acestei culegeri sugerează ideea că artistul trebuie să fie mereu treaz, înaintea tuturor, chiar și înaintea zorilor, pentru a dăruii omenirii fiecare zi de creație.

Maricela PAMFIL,

clasa a X-a,
Liceul sanitar din Focșani

„ADIO, BAUDELAIRE”

(Urmare din pag. 1 391)

să știi că m-am rătăcit cu seara-n livezi”.

(„Să deschizi”)

Să fie o toamnă nebună de rod sau un trist joc „De-a v-ași ascuns”?

Dar din sfera unor înalte abstractizări, coborîm în lumea adevărată, în modesta condiție umană:

„Am trudit. Crengile-s grele. Și mi-e foame”.

Supunere, liniște, împăcare.

De ce „Adio, Baudelaire”?

Pentru că autorul ne poartă prin

acel peisaj baudelairelan citadin din Parisul veacului trecut, gustăm acea atmosferă de „spleen”. Culegem imagini fugare, reale și închipuie din locurile pe care le-a pictat cîndva și autorul „Florilor răului”: „Longchamp”, „Bois de Boulogne”, „Gare de l'Est”, „Tuilleries”.

Printre chipurile ce ne apar, recunoaștem o „muză îndoliată” — poate Adelaide Sabatier —, o „venală crîsmăriță”, poate Janne Duval.

Se simte însă și ceva din „Moulain Rouge”, din Toulouse Lautrec, „Cerșetoarea cu păr roșu” ne amintește de „Carmen la rouge”, așa cum „Mulatrii rîvnitori după o doză de praf adormitor...” amintesc de Chocolat din barul lui Achille.

Călător atent la tot ce întilnește, Al. Raicu face din fiecare poezie pe care o scrie, un alt univers, cu alte legi și cu alte înțelesuri.

Mihaela SEREA,

clasa a XII-a

ÎNȚILNIRI DE PROMOȚIE

Șansa unei generații

Sînt momente în care încercăm, împinși de resorturi intime, să facem un bilanț al celor realizate în viață. Un asemenea moment, poate cel mai frumos prin nevinovăția întoarcerii la copilărie și adolescență, îl reprezintă prilejul unei întâlniri de promoție. Gîndul frumos care animă și potențează o asemenea realizare se bîzuește pe unul dintre nobilele precepte pe care dascălii noștri ni le-au insuflat, anume că nu numai succesul contează, ci și efortul, care depinde de om și care îl înobilează.

Dar dacă, cu datoria împlinită, încercăm un bilanț al unei clase numărînd 35 de elevi, prin subiectiva prismă a actualelor preocupări (11 ingineri, 5 economiști, 3 medici, 3 profesori, 5 subingineri, un jurist etc.) constatăm că generoasa deviză a unui glorios liceu, de a semăna în cele patru vînturi, și-a alins scopul.

A forma oameni, oameni instruiți, reprezintă sarcina asumată și șansa pe care Liceul „Unirea” a oferit-o și clasei XII-a B, promoția 1971. În prima duminică a lunii septembrie a anului 1981 o frumoasă întâmplare ne-a oferit prilejul unor duioase aduceri aminte și al unei robuste recunoștințe.

Iți mulțumim, Liceule „UNIREA”!

Daniel ȘTEFAN

Prof. dr. Ing. Radu Sp. Haret

Acad. Calus Iacob

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

Matematică

SPIRU
HARET-

Cu prilejul împlinirii a 130 de ani de la nașterea lui Spiru Haret, Filiala Focșani a Societății de științe matematice, Inspectoratul școlar județean Vrancea și Casa corpului didactic, cu sprijinul Academiei R.S.R. și al Ministerului Educației și Învățămîntului, au organizat, la 21 noiembrie 1981, un simpozion „la deslășurarea căruia și-au dat concursul numeroși profesori din învățămîntul universitar, liceal și gimnazial. În holul Casei

Prof. Petrache DIMA : Ce anume lucru a determinat alegerea orașului Focșani ca loc al desfășurării simpozionului dedicat marelui cărturar Spiru Haret ?

Acad. Nicolae TEODORESCU : Este „vina“ mea. Eu am ales acest loc, datorită unei afecțiuni speciale pe care am avut-o pentru ilustrul om de cultură și pe baza unei informații luate din „Istoria matematicii în România“, de Gh. Andonie. Aici, stă scris că Spiru Haret s-a născut la Hanu-Conachi. Mi-a rămas această informație și atunci cînd am luat cunoștință de bibliografia lui Spiru Haret, pe care o pregătește de mai multă vreme un colectiv condus de tovarășa Viorica Prodan de la Biblioteca centrală universitară. Am ales Focșaniul, pentru că Hanu-Conachi era legat de el. Între timp, am aflat că Spiru Haret s-a născut la Iași, însă n-am mai dat îndărăt, fiindcă colegii și prietenii noștri vîrincei au îmbrățișat această idee. Și astăzi, prof. Răduț Lemnar, președintele Filialei Focșani a S.S.M., a confirmat această alegere afectivă, aducînd detalii referitoare la legăturile spirituale ale lui Spiru Haret cu Vrancea, pe care nici autoarea biobibliografiei nu le cunoștea. Acesta a fost motivul și acum mă bucur pentru ideea pe care am avut-o, mai ales că realizarea este la înălțimea intenției noastre.

Acad. Calus IACOB : Ar trebui să mai investigăm o dată care au fost motivele care l-au determinat pe Gh. Andonie, bine cunoscutul autor al volumelor de „Istoria matematicii în România“, să afirme că Spiru Haret s-a născut la Hanu-Conachi (Putna). Am impresia că Gh. Andonie a întreprins oarecare cercetări și noi trebuie să ne interesăm asupra acestui lucru. S-ar putea ca efectiv nașterea să fi avut loc aici. Pe vremea aceea, registrele de stare civilă erau în grija organelor bisericești, care nu notau totul cu precizie. Dar chestiunea aceasta n-are o prea mare importanță. Faptul că s-a născut la Hanu-Conachi sau la Iași nu schimbă aproape nimic. Se știe și din comunicarea prof. Lemnarului cit de legat suferetea a fost Spiru Haret de aceste locuri. Din expunerea d-sale s-a văzut interesul deosebit pe care-l avea această proeminentă personalitate pentru Vrancea.

Prof. dr. Ing. Radu Sp. HARET : Dacă îmi permiteți o simplă supoziție : prof. Andonie s-a inspirat din faptul că în fostul județ Putna există o serie de nume legate de Haret, adică : o comună Haret, Ratoșul lui Haret, Fîntîna lui Haret și atunci să fi fost poate o confuzie. Problema rămîne deschisă. Din cîte știu eu, Haret a purtat corespondență cu învățătorii din regiune și nu a reușit să stabilească o genealogie cu rădăcini aici. A aflat doar că, pe la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, a existat o familie Haret în zonă.

Acad. Nicolae TEODORESCU : Din cele spuse de colegul și prietenul meu, Calus Iacob, și de tovarășul prof. dr. Ing. Radu Sp. Haret rezultă că consfătuirea noastră are unele prelungiri care sînt valabile și pentru istorici, în special pentru istoricii vîrincei, pentru că totuși este o chestiune de orgoliu de a ști că Spiru Haret este de fapt putnean, deci vîrincean. În orice caz, iată, în conformitate cu specificul matematicii, o problemă care dă naștere la alte probleme. Și-ar fi foarte frumos dacă într-o bună zi am vedea scris într-o revistă care se ocupă de istoriografie că reuniunea noastră a ridicat probleme care s-au rezolvat sau care sînt pe cale de rezolvare. Spiru Haret merită o asemenea atenție.

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

ctitor
al
învățămîntului
românesc
modern (II)

Acad. N. Teodorescu

Prof. univ. dr.
Octavian Stănășilă

corpului didactic, a fost deschisă o expoziție omagială.

Acad. Caius IACOB, acad. Nicolae TEODORESCU, prof. univ. dr. Octavian STĂNĂȘILĂ și prof. dr. ing. Radu Sp. HARET, prezenți la această manifestare, au răspuns invitației de a participa la o masă rotundă inițiată de „Revista noastră“.

Publicăm mai jos prima parte a textului prescurtat al acestei dezbateri imprimată pe bandă magnetică.

Prof. Petrache DIMA : Considerați că au fost atinse obiectivele pe care și le-au propus organizatorii ?

Prof. dr. ing. Radu Sp. HARET : Am participat la multe manifestări dedicate lui Spiru Haret. Însă nici una n-a fost așa de caldă ca cea de la Focșani. N-am să menționez decât sesiunea de la Academia R.S.R., organizată în 1976, cu prilejul Anului UNESCO care coincidea și cu sărbătorirea a 125 de ani de la nașterea lui Spiru Haret, sesiunea desfășurată la Arhivele Statului din București, unde s-a amenajat și o expoziție, la care am contribuit din plin etc. Căldura pe care am înțeles-o la Focșani a întrecut orice limite. Asta nu înseamnă că celelalte n-au fost la înălțime. Cea de astăzi a avut un caracter multilateral. În cadrul ei, au fost surprinse diferite fațete ale personalității omagiate, au fost scoase la iveală aspecte inedite, totul petrecându-se, cum am spus, într-o atmosferă deosebită.

Prof. univ. dr. Octavian STĂNĂȘILĂ : Astăzi, am trăit momente de satisfacție deplină. Am învățat foarte multe lucruri. Istoria are meritul acesta extraordinar de a-ți sugera idei care pot fi actualizate, pentru că este o vorbă care spune așa : „Tot ceea ce este înțelept a mai fost gândit“. Am avut ocazia să văd că multe din lucrurile care păreau adaptate, păreau aplicate într-o anumită epocă sînt actuale și acum. Sesiunea de astăzi este realmente un succes.

Acad. Caius IACOB : Consider că această manifestare dedicată lui Spiru Haret și-a atins pe deplin scopul său și a avut un mare efect educativ. Am constatat cu plăcere că la lucrările noastre a asistat și un mare număr de elevi de la liceele din Focșani. A perpetua memoria unui mare patriot este o faptă pilduitoare pentru generația tină. Li s-a prezentat o personalitate exemplară care s-a dăruit în întregime școlii, un om care a știut să mobilizeze, să trezească spiritul acesta de apostolat în lumea dascălilor români. De învățămîntul primar, de învățămîntul liceal se leagă în special progresul și viitorul unei țări. Spiru Haret a înțeles perfect lucrul acesta, a activat în acest sens și el va constitui un mare model pentru noi.

Prof. Petrache DIMA : Ce a adus nou simpozionul de față în conturarea personalității lui Spiru Haret ?

Acad. Nicolae TEODORESCU : A adus nou faptul că a fost evocat un Spiru Haret multilateral și atât de viu, încît am avut impresia că se află printre noi și prezidează sesiunea. În același timp, manifestarea noastră n-a fost emfatică, ci științifică. Tot ce s-a spus despre Spiru Haret poate să fie controlat. De aceea am ținut să o invit pe tovarăsa Viorica Prodan, conducătoarea grupului care întocmește biobibliografia Spiru Haret. A adus ceva nou și pe plan afectiv și pe plan științific.

Acad. Caius IACOB : Am impresia că expoziția care s-a organizat cu acest prilej a fost una din cele mai interesante pe care le-am putut vedea, în legătură cu opera atât de complexă a marelui om de stat și a marelui om de știință, care a fost Spiru Haret. Este una din părțile cele mai frumuse ale acestei manifestări. Pentru această reușită trebuie felicitat organizatorii și tovarășul prof. dr. ing. Radu Sp. Haret, care a pus la dispoziție un bogat și valoros material documentar. Totodată, aducem mulțumiri Academiei R.S.R., care ne-a dat tot concursul pentru realizarea ei.

Masă rotundă organizată de :
prof. Corneliu SAVU și prof. Petrache DIMA

(Va urma)

**„Ca medic,
n-ai dreptul
să părăsești
bolnavul,
în orice situație
ar fi
și ai fi !“ (II)**

(Urmare din numerele 79-80-81)

Aurica Coman, clasa a X-a: — Când v-ați înscris la Facultatea de medicină, v-ați gândit că ați putea ajunge un medic de renume mondial ?

Acad. Petre Vancea: — Nu, mai mult, în cartea mea, povestesc că atunci când am intrat prima dată în sala de disecție am leșinat și profesorul Reiner le-a spus colegilor să-mi dea două palme să mă trezesc și că nu voi ajunge niciodată medic. Eu, când am auzit, am sărit și am spus că nu se poate să nu reușesc ceea ce vreau, propunându-mi să mă răzbun.

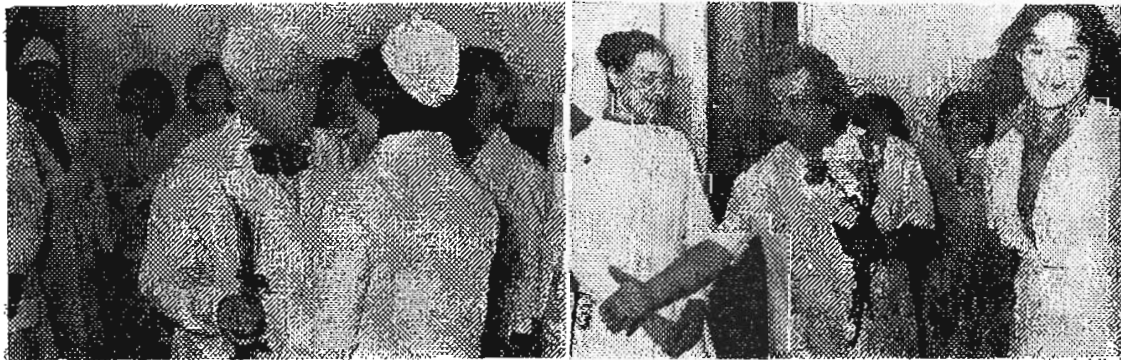
Am ajuns profesor la Iași și într-o zi mă duc la București (el era profesor în Capitală). I-am trimis cartea de vizită și m-a primit cu amabilitate. Nu știa că sînt caraghiosul acela de student care leșinase când a văzut cadavrele în sală. Și îmi spune: „Domnule, mă bucur că vă cunosc, deallfel, noi ne cunoaștem demult prin lucrările pe care le publicăm împreună“. I-am răspuns: „Domnule profesor (ca să-mi plătesc polița de la vîrsta de 19 ani), eu sînt studentul acela căruia i-ați prezis atunci când a leșinat în sala de disecție că nu va ajunge niciodată medic. Nu vă aduceți, desigur, aminte, e mult de-atunci“. El mi-a răspuns: „Domnule coleg, chiar un filozof ca Reiner poate să facă greșeli. Nu vă pripiti să caracterizați înainte de a fi convins de ce trebuie să spuneți“.

Interesant a fost și examenul de intrare la medicină. Colonelul Panaitescu, după ce-a fost de acord să intru, mi-a dat 6 coli și un subiect: „Febrele eruplive“. Am scris o pagină, două, trei, șase și mai ceream hîrtie. Între timp, colonelul Panaitescu, care supraveghea ca să nu copiez — deși eram singur în sala aceea mare, zice: „Nu-ți mai trebuie, sînt lămurit“. (El venea, se uita și citea ceea ce scrisesem).

Așa am intrat la Institutul de medicină militară.

Florentina Prescornîțoiu, clasa a X-a: — Care sînt cele mai mari satisfacții pe care vi le-a adus această muncă ?

Acad. Petre Vancea: — Prima satisfacție — de a fi util oamenilor, bolnavilor. Eram conștient că trebuie să mă pregătesc bine în această carieră.

Acad. Petre Vancea și prof. univ. dr. Petre P. Vancea, primind florile recunoștinței.

de aceea, fiind încă student în anul III, am solicitat profesorului Hațeganu, fiind medic militar, să lucrez în clinică, din dorința de a învăța elementele semiologiei, elementele patologiei, elementele meseriei: să fac injecții, să iau o tensiune. Profesorul Hațeganu m-a întrebat: „În ce an predau eu medicina internă?” — „În anii III—IV și V”. „Ei, după ce ai audiat cursul meu integral, vino și te primesc, acum nu vreau să intri, fiindcă mă încurcă toți neisprăviții. Și dumneata ești un neisprăvit”. Eram îmbrăcat în uniformă de sublocotenent; am bătut din pînteni și am ieșit afară. M-am dus la popota ofițerilor, unde luam masa. Ordonanța mă aștepta la ușă, i-am dat sabia și chipiul și foarte furios întreb tare: — „Cine dintre profesorii Facultății de medicină din Cluj primește benevol să lucreze în clinică studenți din anul III?” Și în cor mi-au răspuns: „Cei de la oftalmologie”.

La 22 octombrie 1920, am intrat în clinica profesorului Mihail și acolo am rămas. Aceasta a fost una din marile satisfacții — că am reușit să intru într-o clinică foarte prestigioasă.

Cea mai mare satisfacție a fost în 1969 și anume alegerea mea la Academia Germană a Oamenilor de Știință „Leopoldina”, veche de peste 300 de ani — 352 de ani am sărbătorit anul trecut —, academie din care au făcut parte cele mai mari personalități ale lumii din secolul al XVI-lea încoace: Goethe, Darwin, Einstein, Marie Curie... și un doctor de pe malurile Dunării. Aceasta este una dintre cele mai mari satisfacții și nu pentru mine personal, ci pentru spiritul de cercetare al românilor și posibilitățile ca să atingă cele mai înalte culmi ale consacrării internaționale.

Florin Georgescu, clasa a XI-a: — **Ce calități trebuie să aibă omul în alb?**

Acad. Petre Vancea: Medicina n-are obiect, este o artă fiindcă se definește prin rezultatele la care ajunge, or, pentru mine ca medic, problema fundamentală este că, indiferent ce mijloace utilizează, să vindece bolnavii și atunci mă adresez electronistului, farmacologului, medicului de medicină generală și așa mai departe, scriu toate datele și îmi formulez tratamentul.

Bunătațe, pricepere și înțelegere pentru bolnavi, fiindcă au foarte multă nevoie de un cuvînt bun, de un cuvînt cald, cam acestea sînt calitățile primordiale și esențiale ale unui medic.

Dr. Petre P. Vancea: Medicina este o știință, dar nu ca celelalte, pentru că cere din partea celui care o practică niște calități deosebite: abnegație, umanitate, pregătire ș.a.m.d.

Eu spun studenților mei — și aicea poate într-adevăr păreri diverg, pentru că profesorul spunea mai înainte că este o artă, nu o știință — și cred că încă nu a devenit o știință perfectă, ceea ce nu știm încă din ea rezolvăm prin artă, dar tendința este să ajungem și medicina să o transformăm într-o știință exactă. Din aceste motive, un medic este obligat să fie toată viața un student. Dacă în celelalte meserii, îți faci stu-

REVISTA REVISTELOR

„Sînziana”

Ne-a sosit la redacție nr. 30/1980 al revistei școlare „Sînziana”, publicație a elevilor Liceului de științe ale naturii „Zinca Golescu”, din Pitești.

Spunem din capul locului că ne aflăm în fața unei publicații foarte interesante, care se prezintă — din punct de vedere al conținutului și al înfățișării extrem de elegante — așa cum trebuie să fie o publicație școlară (de fapt, juriul concursului revistelor școlare, din 1979, i-a acordat un premiu I).

Revista are 64 de pagini — format mare —, conținutul caleidoscopic este structurat în circa 30 de rubrici, una mai interesantă decît alta. Remarcăm cîteva: integrarea socială a tineretului, versuri și proză (conține și versuri ale colegilor din țară și ni se pare că a fost printre primele reviste școlare care a introdus acest procedeu), concursuri școlare, artă (de exemplu, articolul „Iser — un artist militant”), filatelia, formații de muzică tinăra îndrăgite, o masă rotundă referitoare la practica în producție, rubrica sanitară, sport etc.

Profilul liceului este bine reprezentat prin reușite articole cu conținut din domeniul chimiei și biologiei. În legătură cu acest ultim domeniu, acad. Eugen Pora a acordat un interesant interviu. Remarcăm aici o altă prestigioasă colaborare, aceea a poetului Ion Bănuță, care, într-un dialog literar, pune în lumină faptele interesante ale poeziei actuale. De asemenea, poeziile și încercările în proză ale elevilor liceului sînt foarte bune. Pentru excepționala lor realizare, îi felicităm pe colegii noștri argeșeni, aceleași sincere felicitări, de asemenea, coordonatorului publicației, prof. Augustin Stoenescu.

„Ca medic, n-ai dreptul să părăsești bolnavul, în orice situație ar fi și ai fi!”

(Urmare din pag. 1 397)

diile, capeți o diplomă și poți lucra cu ce-ai învățat în facultate, un medic care și-a luat diploma și încetează studiul în 3—4 ani de zile nu mai este un medic adevărat, ci un rutinar, undeva între soră medicală și medic, face o asistență de slabă calitate. Cine nu vrea să stea în fiecare zi să citească cel puțin 3 ore, pină moare, să nu se apuce de medicină.

În al doilea rând, un medic trebuie să fie un foarte bun observator, un om de știință și un cercetător toată viața, pentru că — vă dați seama — căruța trebuie împinsă de fiecare.

În al treilea rând, trebuie să fie sensibil în fața suferinței bolnavului. De fapt, aceasta este și esența umanismului.

Prof. Petrache Dima: Mulți vin disperați.

Dr. Petre P. Vancea: Da, vin disperați. Se înțimplă ca, în unele cazuri, să-i vindeci numai cu vorba. Le explici clar și convingător că nu au nimic și în câteva minute pleacă sănătoși. Își recapătă echilibrul psihologic.

Lăcrămioara Pavelescu, clasa a XI-a: — Pină unde poate merge sacrificiul medicului?

Acad. Petre Vancea: Pină la dăduirea propriei vieți. Cunoscc nenumărate exemple. Unii au încercat pe ei înșiși noi seruri, alții au pierit pe linia întâi, la căpătiul răniților.

Dr. Petre P. Vancea: Ca medic, n-ai dreptul să părăsești bolnavul, în orice situație ar fi și ai fi!

(Text prescurtat, înregistrat pe bandă magnetică).

REVISTA REVISTELOR

„FREĂMĂTUL CODRILOR“

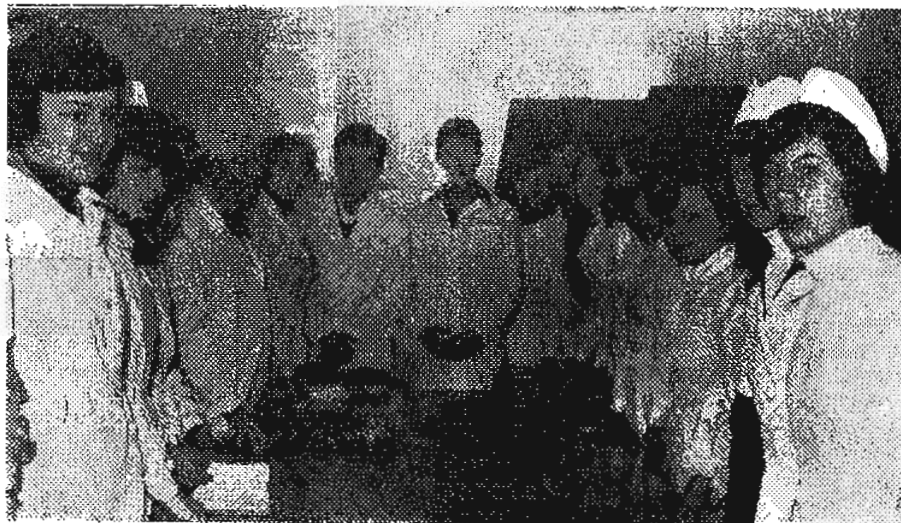
Așa se intitulează una dintre cele mai bune publicații școlare editate în România, de azi. Ea apare în comuna Vorona, județul Botoșani și este opera elevilor și cadrelor didactice de aici.

Numărul 3/1980, este dedicat satului Icușeni, de la a cărui primă atestare documentară s-au împlinit cinci secole. Revista se deschide cu articolul „Gînduri despre omul — țară”, în care se subliniază valoarea simbolică a cuvîntului „Eminescu”, cel care „a devenit un mit, cel mai profund, mai curat și mai românesc din toate”.

În „Icușeni — 500”, prof. dr. Andrei Cardaș arată că așezarea sărbătorită este menționată pentru prima dată de Ștefan cel Mare într-un hrisov domnesc din 1480: „satul Ecușeni la obîrsia Voronei”. Localitatea este însă „mult mai veche, cu originea încă dinaintea întemeierii statului feudal al Moldovei”.

Acest număr mai cuprinde: un interesant interviu luat de redactorul-șef al revistei, Mircea Juncănar, pictorului Theodor Valenciu, rubrica „Viața școlii”, un grupaj de versuri, povestirea „Ochii verzi ai destinului”, „Legenda satului Icușeni”, documentarul „Istoria medievală a Voronei”, „Poșta redacției” ș.a. Acest bogat conținut este pus în valoare printr-o realizare grafică deosebită.

Carmen BAICULESCU,
clasa a XII-a A

Elevii Liceului sanitar, participanți la dialog, zîmbind fotoreporterului

Educația vizuală este o formă a culturii, a descifrării unor semnificații ce innobilează și produsul industrial, dacă, bineînțeles, îi sînt lui conferite de creator. Design-ul presupune o educație de masă a păturilor largi de utilizatori ai produsului de serie, multiplicabil, la rîndul său, în sute de mii și în milioane de exemplare. Pentru acest motiv, trebuie să se aibă în vedere sublima dialectică — modelatoare dintre concepțiile inovatorilor de forme pe de o parte, care prin produsul elaborat influențează gustul și comportamentul cotidian al diferitelor grupuri umane și, pe de altă parte, evoluția aspirațiilor și a etaloanelor apreciative ale oamenilor care impun exigențele lor prin curentul de opinie și prin consum (achiziționarea produselor).

Design-ul presupune o educație tehnologică a membrilor societății prin care învață să folosească în activitățile lor produse funcționale, cu consum redus, pentru a diminua eforturile necesare manipulării lor. Învață deprinderea de a simplifica formele și de a utiliza noi tehnologii de realizare a caracterului polifuncțional al unui obiect.

Design-ul mai presupune o educație creativă, mai ales în ce-i privește pe proiectanți și pe execulanți, pentru a asigura o diversificare echilibrată, justificată de nevoi reale și nu superflue (exagerate în societatea capitalistă pentru asigurarea profiturilor mari). Noile forme ale procesului industrial rezultă din combinații ingenioase ale unor materiale ieftine, ale unor tehnologii necostisitoare și ale unor clase de forme adecvate funcțiilor produsului.

Educația estetică, în conceperea și perceperea creațiilor de design, este indispensabilă ca, dealtfel, în oricare act de cultură.

În privința design-ului, trebuie să spunem că pe lângă însușirea sistematică a principiilor estetice generale, care să potențeze talentul creatorului, el își formează, prin profesionalizare, și un simț special al formelor estetice industriale compatibile cu diversele tehnologii, materiale, prețuri sau destinații ale obiectelor utilitare. De asemenea, trebuie să știe a valorifica elementele estetice tradiționale nu prin a le copia sau imita, ci pentru a le personaliza, pentru a le da expresivitatea specifică sensibilității poporului nostru. În consecință, nu este îngăduită nici copierea produselor străine (deși se practică), nici copierea unor modele provenite din operele de pictură, sculptură sau decorație, și nici concesiia față de preferințele vulgare ale diversilor decizori sau ale publicului larg.

Executanții produsului de design are, la rîndul său, responsabilități deosebite mai ales prin asigurarea unei acurateți sporite a finisajului fiecărui produs. Este o calitate care ar trebui cultivată neobosit la toți muncitorii noștri calificați, corelată strîns cu educația tehnologică și creativă.

O educație estetică corespunzătoare ar trebui asigurată și tuturor cadrelor economice care gestionează, la diferite nivele, creația de design și la a cărei promovare sau alienare participă unora chiar în mod decisiv.

SENSIBILITATEA ESTETICĂ

DESIGN-UL FORMELOR INDUSTRIALE ȘI EDUCAȚIA^(IV)

de
dr. Paul CARAVIA,
cercetător științific principal,
la Institutul de pedagogie
și psihologie din București

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

(Urmare din nr. 79-80-81)

Trecerea la utilizarea acestor noi surse de energie pune în fața specialiștilor o serie de probleme care se cer rezolvate. Bazele tehnologice ale multor instalații au fost deja puse. Problema proliferării acestor instalații nu este însă numai de natură tehnică; ea are o serie de laturi economice, sociale, psihologice etc., care — în marea majoritate a cazurilor — sînt determinante pentru utilizarea pe scară largă a acestora. Introducerea unor astfel de instalații depinde, în cea mai mare parte, de capacitățile lor de a fi competitive — din punct de vedere al costului — cu instalații similare care folosesc surse convenționale de energie.

Dintre toate resursele, cea solară pare cea mai promițătoare. Principalele ei caracteristici sînt: dispersia în timp și spațiu, periodicitatea și densitatea de energie pe unitatea de suprafață. Energia solară, în concepția de azi, va trebui acceptată ca o sursă alternativă fără a o considera însă o sursă exclusivă. Aceasta presupune, în consecință, să fie acceptat un pluralism energetic.

Privită sub același unghi, energia eoliană are caracteristici asemănătoare cu cea solară — dispersia în timp și spațiu cu variații în limite foarte largi — ceea ce înseamnă că ridică, în principiu, probleme identice.

Totuși, caracteristicile acestor forme de energie care determină fundamental modul de abordare a utilizării lor sînt: dispersia în timp și spațiu și variația periodică sau aleatorie a fluxului energetic.

Astfel de caracteristici pun o serie de probleme deosebit de importante de rezolvare cărora depinde dezvoltarea acestei noi energii. Cea mai importantă dintre ele este cea a stocării, dar aceasta va face obiectul unui alt articol. Se remarcă o tendință spre ceea ce am numit mai sus pluralism energetic (adică utilizarea energiei neconvenționale atunci cînd e disponibilă avînd un rol complementar pe lângă centralele clasice) ceea ce va elimina spinoasa problemă a stocării. Cel puțin în fază inițială această soluție pare rentabilă.

Dispersia în timp a energiei solare ridică problema posibilităților de funcționare în regim de transfer a in-

SURSE NECONVENȚIONALE DE ENERGIE (II)

stalației sau mai precis, problema randamentului.

Dispersia în spațiu pune problema suprafeței de captare care e o chestiune tehnică și economică totodată. Direcția fluxului energetic impune folosirea de instalații complexe de orientare a captatorilor dirijate uneori de computere.

Variația în timp a energiei eoliene pune problema potențialului minim convertibil. De asemenea, dispersia în spațiu și direcția fluxului energetic ridică problema anvergurii turbinei și a posibilității de orientare a acesteia care este o chestiune tehnică.

Se știe că din punct de vedere termodinamic energia calorică este cu atât mai valoroasă cu cît temperatura este mai ridicată. Conform principiului al doilea al termodinamicii, convertirea căldurii în lucru mecanic se face cu un randament ce depinde de temperatura sursei calde și a sursei reci. De aici decurge necesitatea concentrării energiei solare care, de asemenea, ridică probleme de tehnologie.

O altă tendință care se manifestă pregnant, mai ales în țara noastră, este aceea de recuperare a căldurii. Multe procese tehnologice au ca rezultat deversarea în mediu de fluide cu temperaturi relativ ridicate. Se pune problema recuperării acestei călduri. Ideea e mai veche și a fost aplicată în siderurgie și în construcția motoarelor termice, dar acum se extinde în toate industriile calde. În cazul apelor reziduale calde, din cauza nivelului energetic scăzut, tehnica clasică a schimbătoarelor de căldură este ineficientă și chiar inutilizabilă, deoarece coeficientul de schimb de căldură depinde de diferența de temperatură dintre cele două medii.

De aceea, au început să aibă o largă răspîndire pompele de căldură care, pe lângă faptul că transportă căldura, ridică și nivelul energetic al fluidului de lucru. Există chiar încercări de relansare a motorului cu aer cald.

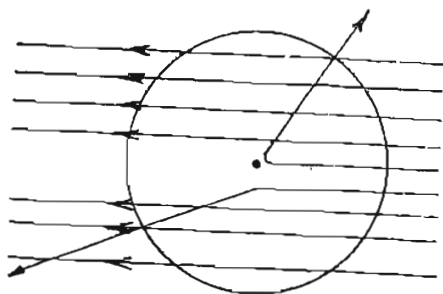
După cum se vede, există largi posibilități cerîndu-se, poate, în primul rînd, curajul necesar în abordarea unui domeniu nou.

Ing. Vasile EPURE

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

Numim modele atomice conceptele structurale care încearcă să explice anumite proprietăți ale atomilor ce au fost constatate experimental. Pe baza studiilor descărcărilor electrice în gaze s-a demonstrat că ioni încărcăți pozitiv sînt atomi sau molecule din care lipsesc electroni, deci se presupune ca fiind un sistem complex format din părți, unele cu sarcină pozitivă, iar altele cu sarcină negativă. Caracterul complex al structurii atomice a fost evidențiat la începutul secolului al XX-lea, odată cu descoperirea razelor roentgen și a radioactivității. Pentru studierea sa au fost construite diferite modele atomice, care să permită înțelegerea fenomenelor la scară atomică.

1. Modelul atomic Thomson a fost propus în 1903 de J. J. Thomson, care consideră atomul de formă sferică cu raza de 10^{-10} m, sarcină electrică pozitivă și uniform distribuită în tot volumul, iar electronii oscilînd în interiorul sferei în jurul unor poziții de echilibru. Însă ideile lui Thomson cu privire la repartiția sarcinilor în atom nu aveau bază experimentală, frecvența liniilor spectrale atomice calculate în baza acestui model fiind în dezacord cu rezultatele experimentale.

2. Modelul atomic Rutheford a fost propus de acesta în 1911. El a bombardat foițe metalice subțiri cu particule alfa (nuclei rapizi de heliu). Din aceste experiențe a rezultat că particulele alfa, la trecerea prin substanță își modifică direcția datorită interacțiunilor. Însă deviațiile cu unghiuri mai mari de 90° ale particulelor alfa nu se mai puteau explica pe baza modelului atomic Thomson, ci considerînd întreaga sarcină pozitivă, asociată cu întreaga masă a a-

tomului concentrată într-un spațiu foarte mic ce constituie nucleul atomic. Pe baza acestor rezultate, Rutheford a dat pentru atom următorul model: un atom este format dintr-un nucleu cu dimensiuni foarte mici (10^{-15} m) în care e concentrată toată masa atomului, cu sarcină $+Ze$, în jurul căruia se mișcă electronii așa cum se mișcă planetele în jurul Soarelui. Rotația electronilor este

Fizică

MODELE ATOMICE

determinată de echilibrul forței coulombiene de interacțiune a electronilor cu nucleul și a forțelor centrifuge:

$$\frac{m \cdot v^2}{R} = \frac{e \cdot q}{4 \cdot \pi \cdot \epsilon_0 \cdot R^2}$$

Chadwich a măsurat sarcinile electrice ale unor nuclee atomice și a obținut valori apropiate de numerele de ordine din tabelul lui Mendeleev. Acest lucru l-a determinat pe Von den Brock să introducă în 1913 ipoteza conform căreia sarcina electrică a nucleului este egală cu produsul sarcinilor electrice ale atomului cu numărul atomic: $q = e \cdot z$

Conform electromagnetismului, electronii în mișcarea lor în jurul nucleului emit energie și ca urmare se prăbușesc pe nucleu. Electronii, în această mișcare, au accelerația normală, deoarece viteza lor liniară variază în direcție. Sarcinile care au accelerație emit energie și se prăbușesc pe nucleu. Prăbușirea electronilor pe nucleu constituie deficiența atomică a modelului Rutheford. Bohr a înlăturat această deficiență.

Lidia DIMITRIU,
clasa a XII-a A

(Va urma)

Directorul liceului: prof. Cecilia MAIOROV

Colectivul redacțional:

PROFESORI: Neculai CHIFAN, Ștefan IONEANU, Vasile NICHITA, Carmen NAGLER, Valeria POPESCU, Costică PURDEL, Ion ROȘU, Ștefan VASII, Corneliu SAVU, Petre MARINESCU.

ELEVI: Carmen BĂICULESCU, Daniela BUZDRUG, Sergiu DESAGĂ, Lidia DIMITRIU, Doru DIMITRIU, Valentina DIMA, Manuela DUMITROPOL, Athena-Lileta GAVRILĂ, Cezara GROPER, Manole GHEORGHITĂ, Laurențiu GRĂJDINOIU, Tatiana ILIE, Laura LIMBĂȘAN, Ionel MARINESCU, Aluna PRESCORNIȚOIU, Mihaela SEREA, Mioara ZILIȘTEANU, Elena-Marina TĂBĂCARU, Marius-Puiu TOPALĂ.

Tehnoredactare: Nicolae ANGHELESCU

Fotografii: Costică RĂDUC
Nicolae MOLDOVEANU

Coperta I
prof. D. PAPADOPOLO
medalion de
Vasile PĂNESCU

Paginator: Iordache MATEI
Linotipişti: Petrică HREANU
Valeriu DECUSEARĂ
Ion OPREA
Nicolae IONESCU
Maşinişti: Ion COJOCEA
Nedelcu POPA
Vasile NECULA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Liceul „Unirea“ — Focșani
str. Cezar Bolliac, 15; telefon 1 56 59
Căsuța poștală 110; cod 5 300

Tiparul: Întreprinderea poligrafică Bacău
Subunitatea FOCȘANI

COLECTIVUL REDACȚIONAL DIN 1974:

de la stînga la dreapta, rîndul I:
Mariana PECETESCU, Georgeta ALEXANDRESCU, prof. Valeria POPESCU, prof.
Petrache DIMA, Mihaela DULCU;

rîndul al II-lea:
Cornelia PRUNESCU, Doina NEAMȚU, Tiberiu DIMA, Constantin VASILIU,
Mioara ZEHAN și Anica GIȘCĂ